

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

SZEDER-INDÁK

ELBESZÉLÉSEK.

Irtá

BAKSAY SANDOR.

Ára füzve 2 frt. — Diszkrétben 2 frt 50 kr.

Tartalom:

Jábel. — Babett. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

Heinsch's Schönheits-Crème N°1. Cs. kir. kizár. szab. Heinsch-féle szépítő-crème I. a cs. k. gyógyszerintézet által ártalmatlannak találva, a legelőkelőbb orvosi tekintélyek által, mint dr. Billroth orvos-tudor, dr. Hebra orvos-tudor által a kémi-klinikán mint a legkiválóbb ajánlva. Ezen 1-95 számú krém minden tisztán arczbőr-reteget fájdalom nélkül eltávolít, megnyitja a pórusokat, eltávolítja a bőrtörmelék, pórszennést, szepiét, hámlehetet stb. A foltos, öreg, rücsös arczbőr a legnagyobb keménységgel eltávolítható a sz. I. II. III. számú crème használata után azonnal ifjúkori, bárszappanra, rózsás, arczbőr lép elő. Az eredményért keszesség vállalatik. Ára sz. I. számúnak 5 frt, 2/3 próbadozoz 3 frt, sz. II. és III. sz. leperstine ára 2 frt és a III. sz. növény-hajpor, ára 2 frt, (fehér, rózsaszín és sárgás színben). Egyedül kapható a készlettel Heinsch M. illatszergyára, alapítotott 1750-ben, Bécs, II., Praterstrasse 30.

Raktár Budapest Török József gyógyszer. király-utca 12.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A KISÉRTÉS.

SZINMŰ ÖT FELVONÁSBAN.

Irtá

FEUILLET OCTAVE.

Fordította RADNÓTFAI S.

Második kiadás. — Ára füzve 40 kr.

ADÁM ÉS ÉVA.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Irtá

BERCZIK ÁRPÁD.

CHASSÉ CROISÉ.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Irták

FOURNIER és MEYER.

Francoziából TOLDY ISTVÁN.

Második kiadás. — Ára füzve 40 kr.

Epen most jelent meg: RENNAN GYÖRGY Epen most jelent meg:

SZIBÉRIA

A Century Magazin-ben megjelent közlemények nyomán ford. Zempléni P. Gyula 8-adt. 22 fvuvi tartalommal. Bolti ára 1 frt 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben és kiadónál Deubler József könyvkereskedésében Bécsben, II., Prater-utca 9. sz.

VÉGHLESI

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zolyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: Erzsébet-körút 56. szám alatt, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

1891. jun 174. sz. 1891. jun

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Echegaray. — Haraszti Gyulától. Kaliforniai tanulmányok. (II.) — Gaulieur H. után francziából — Nendtvich Gusztávól. Egy persa király háreme. — Kégl Sándortól. A renaissance és Mátyás király. (II.) — Csánki Dezsőtől. Az atyafak. Regény. (VI.) — Csiky Gergelytől. Sicíliai Róbert Károly. — Longfellow után angolból, — Radó Antaltól. Censurajnak a mezőgazdaság szolgálatában. — Bernát Istvántól. Hírlapjaink és a M. Tud. Akadémia. — Szily Kálmántól. Felméri és az új Magyarország. — Pauer Imrétől. A magyar helyesírásról. — Volf Györgyötől. Ertesítő. Gindely A.: Okmánytár Bethlen Gábor fejedelem uralkodása történetéhez. — Acsády Ignácztól. — Népszerű egészségügyi munkák: Lendvay B.: Huszonöt év Márkusfalva életéből. — Osváth A.: A jó egészség. — Anyák könyvtára. — Faragó Gy.: Az egészséges baba. — Csapódi J. és Gerlóczy Zs.: Egészségtan. — G. E. — Biró P.: A m. kir. hoavédelmi miniszterium működése az 1877—80 években. — v. n. — Tokody Ö.: Összeférelt lapok az öreg plébanos irataiból. — fr.

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgypor La VELOUTINE Különösen Rizspor BISMUTTAL VEGETIVÉ CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

„Hazánk legkedveltebb savanyuvize”

A MOHAI

Legjobb asztali és üdítőital. 0 fensége József főherceg asztalán rendes itallal szolgál. Friss töltésben mindenkor kapható ÉDESKUTY L., cs. és kir. és szerb kir. udv. szállítónál, Budapestben. Ugyiszintén minden gyógyszerüzletben, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Meglepő hatásmu a Czerny-féle „keleti rózsatej”

mely oly szép, gyengéd, ragyogó fehér ÜDE IFJU ARCZSZINT

kölcsönöz. minő semmi más, ép ily ártalmatlan szerrel el nem lehet, kitűnő szer a bőr minden tisztatlansága ellen; eltávolítja a sárga vagy barna arczsint. Ára 1 frt, balsamszappan hozzá 30 kr.

Czerny-féle „TANNINGENE”

a legjobb olommentes, teljesen ártalmatlan, rögtön ható HAJFESTŐ-SZER

mely a haj, szakál, valamint a szemöldöknek a leggyorsabb módon és már egyszeri használat mellett teljesen megbízhatóan és kifogástalanul ugyanazon fényű szőke, barna vagy fekete természetes színt adja vissza, melylyel sz borulás előtt bírt és mely aztán sem szappannal, sem gőzfürdőben többé le nem megy. Ára 2 frt 50 kr.

Szappanok, pouderek, szájvizek, parfümök st b.

Törvényesen védett, legkiválósebben megvizsgált és valódi minőségben kapható:

Czerny Antal J.-nél Bécs, I., Wallfischgasse 5. Székküldés azonnal utánvét mellett, megrendelések 5 frtól kezdve szállítási és csomagolási költség nélkül. Leírások az összes készítményekről kívántra ingyen és bérment. Raktárak a nagyobb gyógyszerüzletekben, illatszere és fodrászüzletekben; mindig határozatlan CZERNY készítményét kell kérni a mászemti visszatartásért.

Raktárak a következő gyógyszerüzletekben: Budapest, Török József, király-utca 12. Arad: Ring, Elias, Khudy; Budapest: Neruda; Bécs: Tóth; Debrecen: Rotachnek; Kassa: Wandrachek; Megy: Molnár; Kolozsvár: Palóczy; Komárom: Kirchner; Ungvár: Hoffmann; Lugos: Vörtes; Miskolc: Dr. Herz; Szeged: Barcsay, Hibay; Temesvár: Jahner stb.

24. SZÁM. 1891. BUDAPEST, JUNIUS 14. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 16 frt — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt félévre — 3 * Külföldi előfizetőkhez a postai megfizetésű vitelljűl is csatlakoz.

R. BOWDLER SHARPE.

MÁSODIK nemzetközi madártani kongresszus egyik legkiválóbb alakja kétségkívül R. B. Sharpe volt, nemesak azért, mert az élő ornithologusok közt a legtevékenyebb, legmunkásabb és legtermékenyebb; de ránk magyarokra nézve különösen azért is, hogy nagy áldozattal s egyéb dolgainak félretételével egy nagy dolgozatot készített, azt nagy fáradsággal személyesen, meszsze földről hozzánk hozta, köztünk előadta, sőt dolgozatát egészen a magyar bizottság rendelkezésére bocsátotta, pedig különben szép jövedelmet biztosított volna az neki. Minthogy hazánkban csak igen kevesen foglalkoznak ornithológiával, sőt azok közül is, a kik a gyűlésben résztvettek, vajmi kevesen gyantitják, hogy azon kedves, örökké derült kedélyű tudós, ki kedvence volt a gyűlés tagjainak, — minő rendkívüli egyéniség, mily érdekes életpályát futott meg, s mily szellemi óriás az ornithologia terén; épen azért, úgy hiszem, szívesen veendik az olvasók, ha egyetmást röviden elmondok életéből, már csak annak illusztrálására is, hogy oly államban, mint Anglia, az ember bürokratikus és iskolai szakképzettség, sőt protekció nélkül is nemcsak kiváló szerepre küzdheti fel magát, de világhírű imponáló tudóssá és legelső tekintélylyé is fölemelkedhetik szak- és kortársai közt. Sőt lehet az edinburgi és londoni egyetemek disztudora, a nélkül, hogy egyetemi, vagy csak gymnáziumi tanulmányokat végzett volna, s lehet a világ legelső ornithologiai gyűjteményének igazgató őr, a nélkül, hogy tanári kvalifikációval bírna.

megírta a «Jegérek monografiáját» oly szépen és olyan alaposan, hogy ezen első munkájáért 500 font sterlinget kapott. E siker által neki bátorodva, kiadója üzletébe lépett, mint segéd, s Quaritch úr alkalmat adott neki, hogy dolgozzék s irt is ezen szolgálata alatt folyton kisebb-nagyobb munkákat, melyek meglehetősen nevet szereztek neki. Tizenkilenc éves korában megöcsült. 1869-ben a Zoological Society könyvtárának őrre lett, s ekkor kezdte Dresserrel társaságban írni az európai madarak történetét; azonban ezt kénytelen volt abbahagyni, mert G. R. Gray, a British muzeum ornithologiai osztályának őrre elhalálozván, őt hivattott meg helyét betölteni, s e helyet elfoglalván, tüstént hozzáfogott a Bri-

tish muzeum madárkatalogusának megírásához. Ez pedig tulajdonképen nem kevesebb, mint az egész föld összes madarainak leírása, s eddig-élé már 10 kötet jelent meg belőle, egy nyomtatás alatt van, kettő pedig munkában. Ez a katalogus mindenesetre alapvető munka lesz az ornithológiában, ha elkészül; de már eddig elkészült részeiben is az. Ezen folyamatban levő nagy munka mellett Sharpe egyéb nagyszabású ornithologiai munkákat is ír. Így irt sok kötetre menő kilenc nagy önálló munkát, melyek negyed- és nyolczadret kiadásai mindenütt ismeretesek, a hol a tudomány ezt a szakát művelik. — Azonlül irt öt nagy monografiát folio alakban és 189 egyéld dolgozatot egyes országok, szigetek és gyűjtemények madarairól; leírásokat, értekezéseket, kritikai összehasonlításokat, stb. stb. Irodalmi tevékenysége mellett fő gondját arra fordította, hogy a kezeleése alatt levő gyűjteményeket emelje. E végből szoros barátságba és élénk tudományos összeköttetésbe lépett a legbuzgóbb és legzazdagabb angol gyűjtőkkel, reábirván őket, hogy magángyűjteményeiket a British muzeumnak ajándékozzák. Így Allan Hame indiai kormányzó 60 ezer madárból és 18 ezer madártojásból álló gyűjteményét e muzeumnak ajándékozta. Sharpe e mérhetetlen becsű gyűjtemény átvételére maga rándult ki Indiába; személyesen vette át, maga csomagolta és szállította haza. Hame példáját követték Osbert Salvin és Duncan Godman amerikai óriási gyűjteményeikkel. Sharpe utóbb megvétette vagyonosabb barátjaival aláírás útján a nagyhírű Henshaw-gyűjteményt. Továbbá Seeborn is nemesak a maga nagyszerű gyűjteményét ajándékozta oda, de ráadásul megvette még a híres Gátkeféle helgolandi gyűjteményt is a British muzeumnak. Sharpe reá bírta továbbá Kamsay őrnagot, hogy ne csak nagyszerű ornithologiai könyvtárát átadja, de meg is vétette vele a világhírű Tweeddale-féle ornithologiai könyvtárt, mely beszerzése által a British muzeum ornithologiai kézi könyv-

R. BOWDLER SHARPE.

Kitűntetve számos mezőgazdasági kiállításon. Elismerések jockey-clubbóktól.

KWIZDA

cs. és k. szabad. Pestiúti szűzudja (mosóvíz lovaknak) hosszú évek óta a legjobb eredménnyel használt mosóvíz erősítésül nagyobb fűrészek előtt és után. Nélkülözhetetlen segédszer szennedések, marjulások, inrágás, az idegek feszültsége, taggyöngösség, benuások és daganatok gyógyításánál. A lovaknak mozgékonytágot kölcsönöz, és kiváló munkálkodásra képesíti. — Egy palackkal irt 1.40.

KWIZDA

kornenburgi marhatáp-pora lovak, szarvasmarha és juhok számára, sok évi kísérlet szerint, ha rendszer nyújtatik, biztosan ható szer ótvághányal, vérteljes ellen, s a tej javítására. Legjobbban elismerve mint segédszer a legz- és emésztő-szervi betegségek gyógykezelésénél. — Egy dobozzal 35 kr., nagy doboz 70 kr.

A hamisítások elleni védekezés céljából ügyeljünk a fönnebbi védjegyre.

Fő letét a Magyar királyság számára Budapest Török József gyógyszerüzletében.

Továbbá nagyban kapható: Budai Emil gyógyszer. Fáykiss J. gyógyszer., Detsinyi F., Detsinyi C., Duloz Antal, cs. és kir. udvari nyergesnél, Glass J. cs. és kir. udvari nyergesnél, Halbauer Testvérek, Hez Izidor és Társa, Hoffmann J., Kochmeister Fr. utóda, Maklary J., Márkus és Reich, Mautner Adolf, Molnár és Moser, Neruda N., Patak J., Pollak J. és Társa, Schlesinger és Szende, Schmiedek és Grünstein, Schwarzkopf A. és Wolf, Stern és Schmeidl, Stiasny Testvérek és Társak, Strobenz Testvérek, Tanfer Károly gyógyszer., Thallmayer és Seytz, Topits J. fia. és Wertheimer és Frankelnál. — Kicsinyben a legtöbb gyógyszerés és drogriztánál kapható.

Kwizda Ferencz János, ker. gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett, a cs. és kir. osztrák s a kir. román udvarok szállítója, állatgyógyszerekre nézve.

tára a világnak legelső, mondhatni páratlan ily könyvtárává fejlődött.

Jelenleg épen 19 éve, hogy Sharpe a Br. muzeum szolgálatában áll. Mikor abba belépett, az összes madarak száma alig volt 35 ezer, s jelenleg jóval felül van 300,000 példányon, míg a philadelphiai, leydeni és párisi legnagyobb ily gyűjtemények egyikében sincsen több 80,000 madárnál. Hozzátehetjük, hogy a fentebb említett ajándékok értéke Sharpe becslése szerint mintegy 80 ezer font sterlingre tehető.

Sharpe a muzeumban arra fordít különös gondot, hogy biológiai csoportokat állít ki, s azokban a madarak fészkelése, s fiaiknak gondozása és nevelése épen olyan növény környezettel van feltüntetve, mint a természetben szemléltethető, s a madárbrók nagy tömege nincsen felállítva, csak elhelyezve szekrényekben, mi által nemcsak sok hely van meggazdálkodva, de a kiállított csoportok is igen vonzóak, és oktatók, a mellett a közönségre nézve könnyen megérthetőek és felfoghatók, úgy, hogy az új rendezés óta a látogatók száma folyton szaporodik, s igen növekszik azok száma is, a kik az ornithologia miveltetésére kedvet kapnak.

Látják ugyanis azon madarakat, a melyek a mellettük levő fészket rakták, s ugyanazon tojásokat, melyeket ezek a madarak kiköltöttek, s fiaikat, melyeket fölneveltek. S a növények, fák, sziklák, mind ezen madarak környezetéhez tartoztak, a mikor éltek, fészkeltek s fiaikat nagy gondnal nevelték.

Ily kiállítás kétségkívül igen nagy vívmány és haladás, egészen új világitásba állítja az ornithologiai gyűjteményt, — és Sharpe azért dícsérte meg oly kitértő módon, egyik budapesti beszédében, a mi jelenlegi madárkiállításunkat, mert ezt is ilyenek találták, és elismerte, hogy az a londoni mellett egész Európában a legszebb és a legtanulságosabb.

Sharpe jelenleg még csak 43 éves, szülei is élnek még, úgy szintén neje, s boldog házasságának gyümölye: 10 leány, kik közül a legidősebbik 22 éves, s a legfiatalabb 4 éves. Leányai közül már hat el van látva, gondnökküli, önálló helyzetben. A legidősebb a British muzeumban zoológiai segédőr 300 font sterling (3 ezer forint) fizetéssel, egy másik leánya karthographus, s minden négyesök hüvelyk térképprajzolásért 2 1/2 shillinget kap; — ismét egy másik földképeket, madarakat és növényeket színez. Így a többi is. Sharpenak van vagyona is, magas fizetése, s irodalmi keresete; de azért gyermekeit úgy nevelte, hogy azok 16 éves korukban már önállóak lehettek, a minthogy az idősebbek azok is, mert valamennyinek dolgozni kell.

Sharpe igen kedélyes férfi, tele egészséges humorral és derült jó kedvvel. Mindig mosolyog, s barátjai kedvéért minden tőle telhető áldozatra kész, előzékeny, udvarias, jó gazda, de nem fővény, sőt ha kell, igazán nemesszívú és bőkezu. Valódi gentleman.

Magyaroságot s a magyarokat mindig igen becsülte, most pedig meg is szerette, s remélhetőleg nem utolszor történt, hogy körünkben tiszteleteltük. Nekem, — ki bizalmas barátságával dicsekedhetem, — megsúgta, hogy legközelebb egy kötetet fog irni mulatságos és viszonzástalános utazásáról Londonból Budapestre és vissza, melynek megismertetését nem mulasztandó el annak idején.

XANTUS JÁNOS.

KÖTELESSÉG.

Kötelesség, már neked kell élnem, Kötelesség tartja lelke' ébren, Hogy a szívem kétségbe ne essék, Csak egy tart fenn: ridig kötelesség.

Minden napra ki van osztva dolgom, Tetterősen helyt kell állnom folyton. A tegnaptól kezdenem mind újra, — Nincs idő itt álmodásra, búra.

A valón kell csüggnöm éber szemmel, Úzi magam' zordon fegyelemmel, Nem lankadni, percig sem pihegni, Önmagamnak a zsarnoknak lenni.

Álom-honból magam' kiragadva, Zord erőlyel léptem a piacra, Hol nem lehet többé ingadozni, Bánatok közt szomorún habozni.

Lelkembem már a rajongó eszmék Elfakultak, életüket veszték; S mely tündöklött egykoron az oltár, A szívemben pusztá emlék volt már.

S óh hová vitt szerelemnek vágya, Mértéketlen, örök szomjúsága! Csak szomjaztam, örökké epedtem, Nyomorultak nyomorultja lettem.

S álltam búsan, lemondóan, tétlen, Esmény nélkül eszménytelen lében, S hogy a szívem kétségbe ne essék, Nem maradt más, csak a kötelesség.

Állok bizton, mindig tettere készen. Mint sok millió, a parancsot végzem. Nincsen céloim, nincsen semmi vágyam, Álmodok nélkül sivatag világban.

PALÁGYI LAJOS.

ERDŐBE LÉPTEM . . .

Erdőbe léptem,	Most egy tisztáson
Setét vadonba,	Lelék nyugalmat,
De ám előttem.	Itt pihenem ki
Az utat senki	A hosszú, kinos
Meg nem mutatta.	Sok fáradalmat.
Bozótot, cserjét	Aztán előre
Irtván, haladtam,	Folyvást előre,
A gyöngy testből	A merre mélyebb!
Vér és veríték	A míg egyszer csak
Hullott patakban.	Elfogy az erdő,
	Elfogy az élet . .

HEDEVIG JÓZSEF.

EGY FŐHERCEZ MINT FÖLDLEIRŐ.

A Habsburgok uralkodó családjában feltűnő számmal vannak olyanok, a kik az irodalom terén maradandó nevet biztosítottak maguknak. Különösen az újabb nemzedékben, melyből elég legyen fölemlitenünk az irodalom kárára is oly korán elhunyt Rudolf trónörökösét és Salvator János főherceget, a ki katonai szakszerű munkáival s a Rudolf trónörökös védnöksége alatt megindult «Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képmén» népművei műbe írt dolgozatával tünt föl, s kinek utóbb, miután minden rangjáról és és címéről, de még nevééről is lemondva, Orth János egyszerű polgári név alatt mint tengerészkapitány hajóra szállt, «Margit» nevű hajójával és legénységével együtt oly rejtélyes módon nyoma veszett.

Ennek a Salvator Jánosnak fítestvére, *Salvator Lajos* főherceg, már húsz év óta szerepel mint földrajzi író, s eddig a következő, német nyelven írt, nagyon becses és pompás kiadású művekkel gazdagította a földrajzi irodalmat:

1. Buccari és Porto-Ré öböl. 1871. — 2. Yacht-utazás a Syrték közt. 1874. — 3. Nehány szó a Kaymenekről. 1875. — 4. Sétautazás a Korinthusi-öbölben. 1876. — 5. Los-Angeles. 1878. — 6. Karavánút Egyiptomtól Szíriába. 1879. — 7. Bizerta és jövője. 1881. — 8. Nem akarva tett utazás a világ körül. 1881. — 9. Levkosia, Cyprus fővárosa. 1883. — 10. Hobartown. 1886. — 11. Paxos és Antipaxos a Jóni-tengeren. 1887.

Művei mind nagy készültséggel vannak írva s nagy költséggel és nagy díszszel vannak kiadva

s gyönyörű képekkel illusztrálva, melyeket nagy részben ő maga rajzolt is. Egész kis könyvtárat képeznek ezek már. Most legújabbban Brockhaus kiadásában, Lipcsében jelent meg egy újabb műve *Salvator* Lajos főhercegnek, a «Baleari-szigetekről», melyben a szigetek egyikét, *Menorca*-t, írta le. A gondos megfigyelésről és alapos búvár-latról tanuskodó munkáról *Berecz Antal* a «Földrajzi Közlemények»-ben tüzetes ismertetést ad, s mi e szakfolyóiratunk nyomán, a főhercegnek a «Vasárnapi Ujság» számára Mallorca szigetén május 15-én kelt levelében adott különös beleegyezésével, a hozzá tartozó rajzokkal együtt, melyek a főhercegi szerző saját rajzai után készültek, ismertetjük itt a munkát.

Menorca, az ó-kor Minorája, — írja a főherceg, — Spanyolországban kelet felé legtávolabbi eső földje. A Balearok közt is ez a sziget fekszik legmesszebb keletre, a Földközi-tenger nyugati részének közepén. A nála nagyobb Mallorcától csak egy csatorna választja el keleten, többi oldalát a sikk tenger veszi körül. Területe az Isla d'en Colommal s a mahoni és fornelli kikötővel együtt 368 □ km. Alakja veséidomú, s vájt oldala délre tekint. A Baleari szigetek közt legkevesebbé tagolt.

Eghajlata nem oly enyhe, mint a többi szigeteké, de nem is hűl le annyira, mint a szomszéd Mallorcáé, hol évenként többször is esik.

A sziget éghajlata, évszaki, időjárási, hőmérsékleti körülményeit leírva, a főherceg fölemlíti, hogy Menorca télen a levegő nedvesség-tartalma jelentékeny, de a nyári szárazság igen nagy, mert néhány záporosó kivételével májustól szeptemberig eső sem esik s a növényzet pusztán a harmatra van utalva. Volt olyan szárazság (1679 és 1681-ben), hogy a házi állatok mind éhen veszték s a lakosokat is éhség pusztította. Hó oly ritkán esik, hogy e században 1863-ig csak hat évben volt havazás. Pedig Menorca télidőn ritkán dicsekedhet tisztá éggel, s bármi derült köröskörül magát a szigetet rendszeren köd borítja. Ege inkább éjszaki, mint forró égövi s keleti része borultabb a nyugatinál. Az éjszaki és éjszakkéleti szelek dühöngő erővel érkeznek s tavaszunkint nagy károkat okoznak a növényzetben.

Menorca nagyjából véve síkföld s első tekintetre egyforma síkságnak mondható, mert legmagasabb emelkedése, a Toro is csak 357.96 méter magas. A *Toro* a 274.55 méter magas Incusával majdnem a sziget közepét foglalja el, s mindkét oldalon a síkföld annyira emelkedett, hogy e hegyek távolból tekintve csak apró domboknak tűnnek fel, a míg katlanvölgyeikből nézve jókoránknak látszanak.

A Mahontól Ciudadelájig vezető országút a szigetet majdnem két egyforma részre osztja, s sajátságos, hogy a geologiai alakulás elkülönítése csaknem teljesen megfelel ezen mesterséges választó vonalnak, mely a szigetet egy éjszaki és egy déli félre vágja. Az éjszaki felén hangyaboly-alakú, egymástól rövid és szűk völgyek által elválasztott dombok emelkednek, ezek a mahoni kikötőnél kezdődnek s 50—100 méternyi emelkedéssel egészen Ciudadelájig húzódnak délkelet-éjszaknyugati irányban s vízválasztót képeznek a sziget éjszaki és déli fele között. A sziget déli része délre lejtő fensík, melynek a dél felé siető patakok mély barázdákat vájnak lejtőin. Alig gondolhatunk sivatrab s egyhangúbb földdarabot, mint a milyen ez a sziklás fensík. Sokkal szebb az éjszaki rész, melyen több pont hasonlatossága mellett sem hiányoznak a szebbnél szebb részletek.

Menorca partjai többnyire élesen, mintegy le-törve végződnek, meredek falai odukban és föld-alatti üregekben gazdagok; s sziklás falak gyakran törnek meg a zajgó hullámoktól.

A sziget legibb kikötője a mahoni, hosszája 7 1/2 kilométer, szélessége pedig 1700 méter. Az éjszaki part közepe táján a szép fornelli kikötő terül el ez majdnem olyan hosszú, mint a mahoni, de annál szélesebb, azonban nem olyan mély. A ciudadelai szűk kikötő parti hajók számára igen alkalmas. Megemlítenéd még a st.-galdanai kikötőt a sziget déli partjánál, mely az éjszakkéleti szelek ellen nyújt védelmet.

Menorcának szoros értelemben vett folyói nincsenek, hanem vannak patakjai s ezek eredetük körül sebes rohanással, torkolatuknál

pedig szelid eséssel folytatják útjokat; nyáron rendszeren kiszáradnak, esős időben pedig annyira megdagadnak, hogy vízáradásokat okoznak, a parton levő épületek és ültetvények nem kis kárára. A sziget déli részén a patakok mély barázdát vájnak, átszelik a síkságot s így a központi völgyeknek lefolyásul szolgál. A benz-szülöttek a barázdálásokat «*Barranc*»-oknak nevezik. Ezeket többnyire függőleges sziklafalak veszik körül. A völgyek fenékén buja növényzet díszlik, a völgyeket egyformán fehér üregek sziklafalak veszik körül, úgy, hogy az ember azt sem tudja, melyik *Barranc*-ban van, annyira hasonló egyik a másikhoz.

A föld termékenysége Menoreten igen különböző. A tengeri szelek elől védetlen, száraz éjszakai partokat a termékeny és csendes *Barranc*-völgyek váltják fel. A síkság alap a legtöbb helyen áttört a termőföldréteget, a mi a művelést nagyon megnehezíti. A főtlen sziklás terület mindinkább nagyobb és nagyobb tért hódít meg, mert a záporosók és viharok kíméletlenül söprik le a vékony humusz-reteget, minek következtében a termőföld évről-évre kevesebb lesz.

A lakosok száma a szigeten létező hat városban valamivel meghaladja a 36 ezert, melyből a legnagyobb városa Mahonra 15551, az utána következő Ciudadelára 8432, a többi Alayer, Mercadal, Villa Carlos, Ferrarias városokra esik.

A menorcaiak nemcsak vallásukat, de egy-szersmind erkölcsüket is megtartották az idő folyamán. Főjellemvonásuk a szelidség és jószívűség, de nem hiányzik bennük bizonyos komolyság sem, melyet sorsuk változatossága idézhetett elő; uralkodójuk ugyanis egy évszázad alatt hétszer változott. A menorcaiak hazaszeregete nagyon ki van fejlődve; talán jobban, mint a Balearok többi lakosainál. A menorcaiak miveltetnek is, s mindenben bizonyos fönségséget mutatnak, s a legnagyobb boldogsággal me-rengenek, ha jó tulajdonságukat dicserőleg emelik ki. Szigetük szépségéről mélyen meg vannak győződve, s azt tartják, ha nem volna szép, az idegenek bizonyára nem látogatnák meg oly gyakran.

A menorcaiak nagyon barátságos emberek s azt lehet mondani, hogy e tekintetben a művelt és műveletlen emberek közt nincsen különbség. Kivált nagy a barátság és vendégszeretet a sziget belsejében, a hol az idegent előzékenyen fogadják s sietnek étellel, itallal megkínálni. A fiatal leányokat nem az álszemérem, hanem a nyájaság és a vig kedély s az élénkség jellemzi, mi csak a szabad és erkölcsös nevelésnek lehet a következménye. Nagyon kedvesek a kis gyermekek is, mikor keresztbefont karokkal sietnek az idegen elé, hogy tőle áldást kérjenek.

Ciudadela és *Mahon* városok versenyeznek egymással; a ciudadelaiak nem tudják elfeledni, hogy Mahon jeles kikötőjével ősi tekintélyt ölt elbomályosítja. Ciudadelában nagy a helyi patriotizmus, s ha a ciudadelai ember idegen földön megzavargadott, sietve tér vissza szülővárosába. Így jött vissza Amerikából is több ember 5—10,000 duro vagyonnal. Az előtt csak nemes emberek és szegények laktak Ciudadelában. A nemesek azonban a mai időben nagyon elzárkózza élnek. Egészen másképpen áll a dolog Mahonban, az idegenekkel való sokszoros érintkezés következtében ők messzire látanak a világba, s ha valahol megzavargadottak, ott rendszeren meg is maradnak.

A menorcai egyáltalában igen élénk és eszes nép, a zenét nagyon kedveli, ezt könnyen sajátítja el s ki is tud benne. A mahoni zeneiskolából évenként sok fiatal ember kerül ki, ezek Amerikába szegődnek el, mint zenetanítók s mint ilyenek gyakran jelentékeny vagyonra tesznek szert. A gépezeti ipar iránt is nagy hajlandósággal viselkednek, s itt akárhán ember jelen-tékeny dolgot vitt véghez ezen a téren, a nélkül, hogy valaha is járt volna megfelelő szakiskolába. Szeretik a hajózást is, s mindenkor kitűnő-tengerészek voltak. Már a XVI. században szereltek föl Korsár-Galeotákat, melyek az algiri tengeri rablókat az afrikai partokig üldözték. Az európai hajótulajdonosok mindig szerették a menorcai hajósokat és hajóskapitányokat, de a parti kereskedelem hanyatlásával csak kevesen lesznek már hajósok. A katonai pályát nem kedvelik s a gazdag családokból csak néhány fiatal ember szolgál, mint tiszt a hadseregben. Sokan választják a papi pályát, kik közül sokan könyvtárral is foglalkoznak.

Szerették mindenkor a bölcseszetet is, s ezt a XVI-ik század végétől minden kolostorban tanították. Kitiűnő történetbuvárai is voltak, kik sokat közöltek a sziget történetéből; többen ir-tak latin, angol, castillai és menorcai nyelvtant s mint sajtóosság legyen megemlíthető, hogy a menorcaiak a legnagyobb könnyedséggel tanulják meg az idegen nyelveket. Jeles jogtudósokban sohasem szűkölködött a sziget, Ciudadelában már 1483 óta szerepelnek a nyilvános ügyvédek.

Erkölcösségük egész Spanyolországban köz-mondásos, s bárhol fordultak legyen meg, mind-entűt megtartották jellemző sajtóságukat. Éj-jel a házak ajtóit többnyire nyitva maradnak s a lopások a legrikább kihágások közé tartoznak. A munkások egy hétre is nyitva hagyják házaikat, s hazajövetelük alkalmával mindent a legnagyobb rendben találják. A törvényes büntetések statisztikája is a legjobb bizonyítványt állítja ki a szigetlakóknak. Legtöbben a csempé-szettet követnek el törvényellenes cselekményt, de ezt nem tekintik nagy vétésnek, mi sok esetben csak pénzbüntetéssel végződik.

Menorca nyelve, melyet csak utóbbi időben használtak néha irodalmi nyelv gyanánt, olyan, mint a többi nyelv a Balearokon, a palmainál valamivel tisztább, s leginkább hasonlít a mal-loreai *soller* és *deya*-hoz. A szavak kiejtése azon-ban olyan különböző, hogy nagyon hamar meg-ismerszik, mely vidékről való a beszélő.

A menorcai nyelvnek, mint írásnyelvnek használatát hivatalos és nyilvános ügyiratokban 1834-ben tiltották el, s ezen időtől fogva még az iskolákban sem tanítják elsőrendűjét. Dr. Pedro Antonio Juano püspök az alsórendű papságnak a castiliai nyelven való prédikálást hagyta meg, de azért még sok szent beszédet tartanak menorcai nyelven. Helyesírás dolgában sem Mallor-cán, sem Menoreán nem tudnak megegyezni.

Azért az irodalom miveltése a menorcaiak gyenge oldala. A rögtönzésben ugyan nem ügyet-lenek, mégis csak egy hírnevesebb költőjük volt, a 18 éves *Miguel Veri*, a ki 1486 vagy 1487-ben halt meg, s ki a maga korában nagyra-beesült latin erkölcsi költeményeket hagyott hátra. A menorcaiak kevés könyvet olvasnak.

Csak egy 13,526 kötetből álló nyilvános könyvtár van Mahonban, ezt is kevesen használják s csak nyáron látogatják meg, a benne uralkodó hüvösség kedvéért. A *ciudadelai* pap-növelde 7000 kötetből álló könyvtárát csak is az intézet maga használja.

A vallásos nevelést nem igen ápolják, a nép érzelmeinel fogva vallásos. A mindennapi kö-szöntési forma szintén a vallásosság színezetével bír. «Alabat sia Deu!» (Isten dicséretessék), mire «Persempre alabat»-tal (mindörökké dicsér-tessék) felelnek az öregebb emberek.

Elterjedt régi szokás, hogy a házakat húsvét szombatján pap által megáldatják. A plebános ezen munkát megosztja káplánjaival, s ha egy nap nem elég, folytatják másnap, úgy hogy a legtávolabbi eső ház sem marad áldás nélkül. A házbeliek néhány krajczárt vagy tojást adnak. A sekrestyés néhány perccel megelőzi a papot s annak jövételt a következő szavakkal hirdeti. «Enseneu que ja venen» (Gyűjtsetek meg a mert ók jönnek már). Sietve gyűjtik meg a gyertyát. A megáldás után a távozó pap így kö-zönt: «Molts ans y bons» (Sok jó évet).

A vallásos érület nem engedí felburjánozni a babonát, s a babonás nézetek napról-napra inkább leszorulnak. Egy pár ilyen babonás né-zet: A véletlenül kiöntött bor jó kedvet és sze-renesét jelent, az elhintett só ellenben szeren-csétlenséget. Az asztalra kiöntött olaj szeren-csétlenséget jelent arra nézve, a ki kiöntötte, vagy családja nézve. Mint ellenszert egy eső-bőr vizet öntenek az utczára. A bagoly hangja a beteghez közel, annak a halálát jövendöl. Ha kutya ugat éjjel az utczán, az szerencsétlensé-get jelent az illető lakosokra nézve, nem különben a tükör eltörése is. A fecskéfészék elrombolása a házvetőn, a család egyik tagjának halálát je-lenti. Ha szerelmeseik véletlenül ollókat cserél-nek, megszűnik a szerelem s így nem jutnak házassághoz. Hisznek még az álmok jelentőségé-ben és a boszorkányokban. A borbély által levá-gott haj, ha azt boszorkány vagy más rosszaka-ratú személy a kezébe veszi, szenvedést hoz a volt birtokosára. A bárány vagy juhszívbe szűrt tük a tengerbe dova szenvedést okoznak azon ellenségnek, a kin a munka véghezvívója magát megbosztáni akarja. A templomi lámpa olajába

dobott babszemek felduzzadásuk mértékéhez képest ártnak a tolvajoknak, nyugalmaságot támasztanak bennök s biztosítják a lopott tár-gyakat visszaszolgáltatni, ha nem akarnak még tovább szenvedni, sőt meghalni. A küszöbön elszórvá talált só bízton jel arra nézve, hogy a háztulajdonosnak olyan ellenségei vannak, a kik romlásra törekcsenek. A lábán megforga-tott szék civakodást jelent, a forgató és egy jelenlevő személy között. stb. Továbbá azt tart-ják, hogy az élő fokából kitépve bájos kis zac-skóba helyezve, megmenti a tengerészeket a vízbe-fulástól. Az üterek körül font fonalmagóvja az uszókat a görestől. Ugyanígy alkalmazott gui-tarre-húr megóv a fogfájástól. Acezélgyúrti bár-mely újjon viselve meggyógyítja a rheumat. Ha valaki folyton egyazon citromot hordja zseb-ben, az nem hül meg, stb.

A menorcai nép típusa a sokszori bevándor-lás s idegen foglalás következtében nagyon kü-lönböző. Az arabs lakosság jórésze összeolvadt a hódítás alkalmával a kereszténnyel, s így a tízta arabs típus még sok helyütt található. A sziget délkeleti részében találunk olyan fiatal embere-ket, kik a megszólalásig hű képviselői az arabs típusnak. A leányok közül ismét sokan emlé-ketnek London *westend*-jére. Sok angol itt nősült meg s így a gyermekeknél könnyen lehet angol apára vagy anyára következtetni.

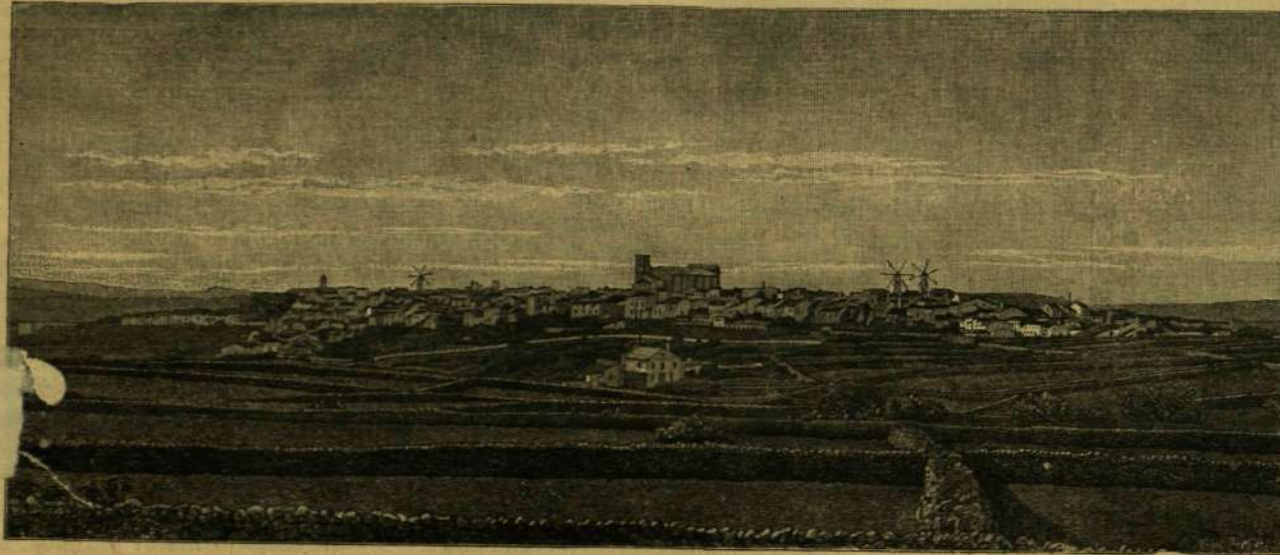
A sziget két végénél legszebbek az emberek, kivált a két városban, így Ciudadelában, hol az arcok nemes és arányos formája nagyon fel-tűnő. Második sorban áll *Alayer*, a hol mint *Sn.-Luis*-ban egészséges arcbőrük által tűnnek fel a lakosok. A sziget közepe táján kevésbé szép emberek laknak és nagyon hasonlítanak egy-máshoz. Menorca lakosai nagyobbak, mint a Mallorca szigetéi.

A gyakori idegen uralom s élénk idegen-for-galom következtében a nemzeti viselet minden nyoma eltűnt. Menorca női viseletében jellemző volt a vállra eső hajfonat és a rebosillo. Ma az általános divatot követik, bizonyos hajlandósá-gal a luxus iránt. Az öregebb nők még hívei a spanyol mantillának, a fiatalok pedig már nem tudják nélkülözni a mai bizarr kalapokat. A fér-fiaknál a *capa madrileña* nagyon el van terjedve, s a capa nélkül levő férfi nincsen egészen felöl-tözve. A haj- és a szakállvetés tekintetében szin-tén hiányzik a tipikus elem; fahelyen a بزوت-vált arczok túlnyomók, de találunk szakállas és bajuszos fiatalokat is. Mahonban a fiatal leányok és emberek sajátságos hajpamatot viselnek, mi dőlczeg kifejezést kölcsönöz nekik. Gyakran pi-ros, feketén szegélyezett sapkák (Becas) láthatók nevezetesen a halászköznél, fuvarosoknál és teherhordóknál. Telen szőrmes sapkákat visel-nek, nevezetesen a fuvarosok, sokan a mezei munkánál telen *palmito*-kalapot viselnek s néha a szalmakalap fölé még sapkát is tesznek. Sajá-tóságos szokás az, hogy a keskeny karimájú kalap köré zsebkendőt fonnak, a melybe aztán fapipá-jukat tűzik. A zsebkendő helyett olykor szíjakat is szoktak a kalap körül csavarni. A falusiak nagyon szeretik a rövid kék kabátot. Elöl gom-bokkal ellátott gypjujngék, — chamaretta — *Ciudadela* közelében gyakoriak. Csuklyával ellá-tott barna vagy kék posztó-köpenyeket még ma is viselnek az öregebb emberek fahelyen. A téli ruhákat durva posztókból, a nyáriakat finom menorcai *mista*-ból készítik. Nagyon használatos a mezei munkánál a bőrkötény, de már csak az öregebb embereknek. Lábbelikek szolgálnak az *aubarca*; ez tehénbőrrel készül s szőrös része kifelé van. Nagymennyiségű szarvasmarhát tenyésztenek Menoreán, s mégis a lábbeliek négy-szögűre vágott bőre többnyire Montevideoból származik. Az aubaracék nem szépek s télen a nedves időjárás alkalmával nagyon kényelmet-lenek; de annyira hozzászoktak, hogy egyedül ezek képviselik a lábbelikeket.

A nők fejükön kendőt viselnek, mit a régibb időben a lovaglásnál cizillierrel helyettesítettek, föléje fejkendőt kötve, s ezt még ma is megteszi némely asszony. A nyári és téli szép napokon *palmito*-ból készült széles karimájú szalmakala-pot hordanak, karimája alul kattanva van bé-lével. Ernyőket lovaglásnál viselnek, de leg-többnyire csak tokban. A cataloni *callicot*-ból készült szoknyák nagyon egyszerűek, s idestova látni még kekszintű, felig váson, felig gypju-kelméket, — *mitjellane*, — melyeket itt gyár-tanak.

UDVARHÁZ. (S' ARGOSAM.)

ALAYOR VÁROS.

CIUDADELA KIRÖTÖJE.

CISTERNA-KÚT (AUBARDA) KÖVÁLYÚKKAL.

MENORCAI NYEREG (AUBARDA).

MENORCA PETERŐL.

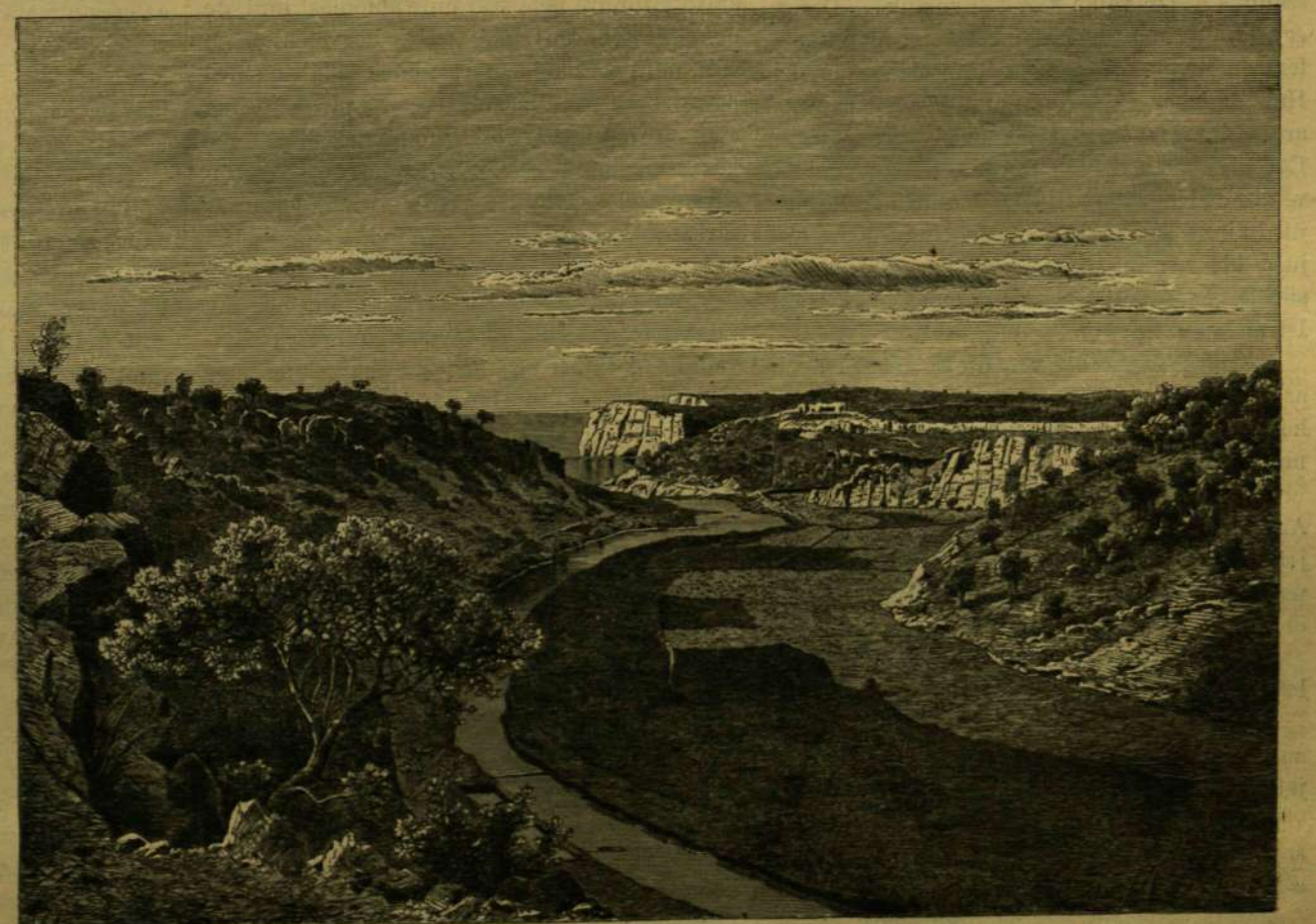
Salvator Lajos főherceg rajzában megjelent művéből.

PARTI VIDÉK. (CALA MACARELLA.)

A TORO HEGY.

A SRA GALDANA FOLYÓ TORKOLATA.

AZ UTOLSÓ KORTY.

Rajz.

Irta Gondá Dezső.

A szegény Lippáné neki nyomja homlokát az ajtófélfának és úgy zokog sziveszakadtából.

Odabenn pedig az ura vergődik az ágyon; a habot túrja a dühtől és fájdalomtól. Hörögve káromkodik, pöröl lázálma kísérteteivel. Egészen kihallik a hangja:

«Hajtsd el, te Márta! ... Ide ül az ágyamra, a vánkossomra, a szemét forgatja, mint két tüzes cseresnyét. ... A fekete bajszát simogatja, nyalogatja hegyes nyelvvel. ... bizonyosan egeret evett ... Hess te! ... Nem hallod, ott rágják a pallót, oda eredj! Hess te!»

Milyen nagyot reng az ajtó, a mint az öklét belevágja! Aztán lefojtódik a szitok, a szó gúnyosabbra válik:

«Hát azért nem hajtod el, Márta, mert ezeket lested ... Úri hintó ... egy, kettő, három ... Mind erre fordul, ide hajtat ... Leszállnak, leszállnak ... Ott van a szeretőd köztük ... Derék egy legény, mint a leveli béka ... Az én kertemben ne ugrálj, mert széttaposlak — igye! Huh, de fehér a véred ... ettől olyan sápadt az arcod ... Hanem a többi mégis erre tart ... Egyenest a kuglizóhoz ... Azt a nagy golyót veszi ... Hogy lendíti, hogy lendíti ... Ne hajtsd ki, ne hajtsd ki! ... Megöled ... Ne hajtsd ki! Lendíti, csak lendíti! — Tyuhú, be süvölt, be süvölt ... repül már ... István, István!»

A csaposlegényt hívta az utolsó két szavával, az pedig már két esztendeje, hogy elszegődött a kocsisjától. Hanem azért csak szölgongatta fenn, rikoltva:

«István, István! Zárd be előttük a sorompót! Az én kocsimámba egy se lépjen ... Mégis bejöttek ... Hajtsd el, hajtsd el ... Nem mennek?! ... Ott a szin mellett a balta ... Vedd el lassan ... Úsd a nyakába ... úgy, úgy!»

Olyat bügött odabenn kínjában, mint a homlokán ütött szarvasgim.

«Jaj, István, jaj ... a szívemre ütöttél, szétzúztad. Hajtsd el ... ne üss ... ne üss ... jaj! ...»

Lippáné összekulesolja a kezét s égre vetett szemmel fohászkodik: «Uram és atyám, enyhítsd a kintott szívnek gyötrelmét!»

Mert a szivgöres jött az urára most, tudja. Az orvos megmondta előre, hogy rájön s azt is,

hogy ha három izben kiállja, vet neki egy sugár reménységet.

Én Istenem, hogy te épen is, betegem is csak a fájdalomnak avattad föl az emberi szívet!

Idekint egy szegény gyöngye asszony, annak a szívet öldösi a keserűség; odabenn egy hatalmas ember, valóságos tölgyfa; hűsből, annak a szívet öldösi a mámor. A mámornak fizetett mérgekeverője: a bor.

Ki átkozta meg a szőlővenyigét, hogy gyilkosabb vére legyen a kigyóénál is? És miért eped a kétségbeesés forró ajakkal ezután a mérreg után, a mely elaltatja először az agynak és szívnek fájdalmait — aztán pedig elpusztítja az agyat és szívet?

A bor ravasz, mérges eb; míg lánczon tartod, hizeleg, ha jössz felé, — fogadd azonban társadul; úgy megmar, hogy veszett nyála lassan minden tagodat elpusztítja ...

Hogy ennek a hatalmas embernek ilyen sorsra kellett jutnia!

Pedig volt neki szép háza lent a hegyhajlati faluban, fehérre meszelt, kék sávval a mosolygó ablakok körül, piros muskotálylál az ablakokban. A kis tornáczajtó fölött, az évszám mellé, hogy: 1867, sisakos, lándzsás Szent György lovagot rajzolt egy vándor piktor, ragyogó vértetűt, a mint az undok sárkánykigyót lebirja.

Be sokszor mondta rá a szegény bajsujtotta kántortanító, a mint megállott a gyalogjáró szélén s vásottas csizmáját veregette a gyereknéző vesszővel, hogy:

«De már Lippa uramnak csak jó őrzője az a Szent György lovag. A baj itt nem meri fölútni a sárkányfejét attól a hatalmas lándzsától való féltében. De el is kelne egy ilyen Szent-György lovag az én portám fölé ...»

A szent lovag védte a házat, a mögötte elnyúló szép belsőséget, azt a magas, faragott ezifájú, kőbálysos kaput, a min járt ki-be a sok czimeres állat, apró jószág, meg az áldás alatt roskadozó szekér, hordván be aratáskor az éleket, szüretkor a drága belü hasas hordókat.

Hanem a szent lovag egyszer csak megunta az örállást ott a szemöldökfalán. A veteményt megölte a rozsdá meg a jégverés; a rossz takarmánytól a gyönyörű lábás jószágot végig kaszálta a dögihal, mint a szép bizarendeket a részeg arató. Szüretre nem volt mire áldomást inni, de nem is, hogy mivel. A szőlős hegyoldalon olyan volt, mint égés után a tarló: kiharapdálva, emitt barna, ott szürke, másutt cseresep-piros. Mintha csak a Szent György lovag föltámadt óriás férgé kusztott volna végig az egész hegyen, hogy leegye a szőlővenyigéket. Pedig ott nem egy óriás sárkány, hanem miriád parányi, szemnek láthatatlan féreg öldöste el a gyökereket. Épen úgy, mint az ember sorsát; nem látni hogyan, mi teszi: a viruló tö egyszer csak elkezd hervadni s az ember úgy érzi, mintha valami nagy kigyó kettéharapta volna a boldogsága gyökerét. No, a Lippáné kettéharapta!

A sok csapás után meghűződött a feleségével, szöszke két arany gyermekével a tűzhely körül s azt gondolta, hogy ennek a melegenél majd csak kitelelné a jövő aratásig, szüretig.

Igen, ha a baj nem olyan volna, mint a darudár, hogy csoportosan jár: elől megyen egy s hova az leszál, a többi is mind utána ereszkedik.

Épen az a jó meleg tűzhely adta az utolsó szikrát az ő balesillagához. Valami haragos sziporka kicsapott a kemence kurtójából viharos időben, a Szent György lovag is odaégett és a mi megmaradt az istenitéletből: az a kapu két kőbálysága — s a koldusbot volt.

Seholse nehezebb koldusbotot törni, mint abban a faluban, a hol az ember minden fát ismer

és nem egyről azt is elmondhatta: ez az anyém, ez az én portámra veti az árnyékát, ennek az én eselédem veregeti a gyümölcsét, az én jószágom csipkedi le a fattyuhajlását. Jaj, de nehezebb az ilyenről koldusbotot törni, még nehezebb viselni. Járnai a szomszéd-udvarra fillérért, a hova még csak tegnap az ember tyúkja se járt magot kapargálni. Hajadon fővel állni meg az olyan küszöbön, a melyről még rövid nap előtt megemelt kalappal instálta az embert a szekeres gazda: «Tessék beljebb kerülni szegény hajlékomba, kegyelmednek, nagy jó Lippa uram! Tessék ... tessék!»

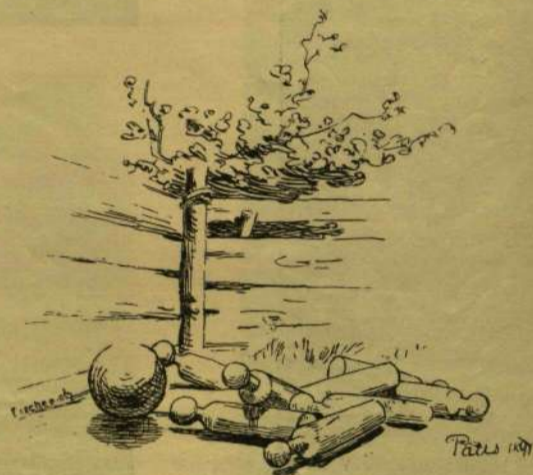
Csak jobb a koldusbotot idegen fáról törni, idegenben róni az inség útját!

Lippa uram is elhagyta a falut tavaszra. Azt se mondta neki senki, hogy Isten hírével!

Fölment a hegyre.

Azzal a kevés pénzecskevel, a mit a tűz után kapott, kibérelt egy kis rozoga viskót, a melynek kapuja egy nyurga sorompó, minden disze egy öreg almafa, berendezése néhány hasadt asztal és pad e fának árnyékában, no meg egy begyepesedett kuglizó volt.

Kocsma volt ott valaha.

Lippa uram megint kitzűt a gyaluforgácsot, hogy talán majd szemébe ötlék egyik-másik szomjas embernek azok közül, a kik ott kergetőztek ünnepnapoként a közeli tölgyerdőben.

Hát jöttek is.

Előbb gyalogosan, nyár derekán kocsival is jókedvű urak, tarkaruhás kisasszonyok, a kik idemenekültek a nagy város fojtó porából, hogy az öreg almafa alatt mohón faldossanak egy kis vajaskenyert, húzván egy-egy pohárral a kardzosból is — mikor az otthoni nyalánkságtól már nagyon megcsömöröltek. A kuglizó oldala kezdett mind vigabban kopogni: a Lippa szíve is. Cseppent is már, esurrant is.

Hanem egyszer az a nehéz vasaltas kuglizógolyó, a mint kibúgott egy jókedvű úrnak kezéből — virtuosan dobott a jókedvű úr — hirtelen nagyot szökött egy kövecskében és neki zúgott a Lippa kis leánykaja arany fejének, a mint ott játszott a kiütött bábukkal — s egyszerre piros vérrözsza nyilott a sugárzó, arany hajban ...

... Sirsz, te szegény asszony, sirsz, a mint ott állasz az ajtó mellett égre vetett szemmel és ez a sok nehéz emlék átjárja a lelket s hallod bődülni az uradat odabenn, épen úgy, mint akkor, a mikor véres fejt alélit leánykáját karjába kapta. Látod újra, hogyan rohan fejszével a halálsápadt vendégre és midőn testteddel véded, hogyan rivall rád: «Úgy, Márta, úgy ... véd csak, véd ... fogadd szeretődnek ezt a gyilkost!»

Pedig azt a golyót is, én Istenem, a te beláthatatlan akarotod röpítette a maga útján, mint pályáján a földet s az embert a földi útakon!

Hiszen a golyó csak úgy törte le az egyik virágot, mint a himlő, a gyermekeknek ez öltözékje, később a másikat.

Lippa András lelkén ez volt a két utolsó fejcsapás, a mitől az erős tölgynek el kellett dőlnie.

Ivott azontúl, mindig ivott. Döntötte magába a bort, mert abban volt a feledés; s mert a fájdalom, mint a sós víz olyan: az ember végtelenül szomjas lesz utána.

Szegény Lippa András ivott a kábulásig. Enni már nem is igen tudott, nem is akart, mert az éltet, csak inni — az öl. A mit a kocsma hajtott, azt mind elitta. Mig rájött a szivgöres és Márta elvont tőle minden garast s a bort is elzárta előle, hogy ne ihassek.

Megmondta az orvos, hogy egy pohárral megölheti ...

Márta ott állt az udvaron sokáig imádkozva és zokogva, míg egyszer ijedten riadt föl: az ura ott van mellette az ajtóban, felöltözött, úgy, a hogy az elébb az ágyra vetette magát. Magas alakja, válla egészen befogja az ajtó közét, de feje előre horgad erőtellenül. Révedező, tétova szemmel nézi a feleségét. Mintha a bor göze ott ülne a szeme tükrén, hamvas az, vértakkal rezzeve.

A lélekzet gyorsan járhatja a széles mellet.

«András, az égre, nem volna jobb az ágyon pihened, hiszen ...»

«Tudom, Márta, tudom. De odabenn tikkadt a levegő ... elfojt ... a mellem nyomja ... Jobb idekinn ... érzem.»

Mély lélekzettel szívta a tiszta levegőt. Így állt egy darabig. Küzdött valami benne, míg kimondta:

«Márta, látod, igen szomjas vagyok, az inyem majd elég ... adjál innom, — azt, Márta!» Nem merte kimondani a nevét a bornak, mintha még szomjasabb lenne a szótól, vagy mert Mártát kimélt.

«Nem, nem, édes Andrássom, nem adhatok ... Ne igyál, az üdvösségre kérek, hiszen megmondta az orvos, hogy egy korty megölhet ebben a mostani voltodban ... Egy kis jó levest készítettem számodra, kell-e? Látod, az jól tesz ... Eszel?» «Jól van, no» — mondta kedvetlenül.

Csak keveset enyhült tőle. Aludni vágyott, igen, igen fáradtnak érezte magát a gyötrelmes vergődés után, azután meg más is kinozta, a mit feledni nem tudott.

«De nem odabenn, Márta, megfulladok ott. Odafekszem a liezeum-sövény mellé a nagy almafa tövébe. Leheverek a fűbe, az hűsít, a derekaljon majd megégek.»

Oda is feküdt, homlokát a két karjára eresztvén. Márta figyelte, míg a férje elaludt csendesen, aztán lement a pinczébe rendezkedni, bort fejteti, mert az Úr-napja vendégeket hoz majd ki, a tölgyerdőnek frissen zsendült lombátra alá. Lippa nem sokáig aludt.

Mint egy titkos mágnes-ütésre horkant fel álomból. A mint álomittas szemmel maga elé meredt, a liezeum sövény közében valami zöldesárgán csillogott felé, mint egy hosszukás, nagy kigyószem.

Egy jókora zöld üveg — borral telve.

A mámor egy üvegbe szorította.

A halál egy üvegbe lefojtja.

Csak a dugóuját kell kipattantani, a mi fogva tartja.

Valami vándorlegény feküdt le ott kívül a sövényen az almafa kinyuló árnyékába. Hosszú útát tetetett hegynek ellenébe, a forró homokösvényen, perzselő verőfényben. Lepihent a magát kellett, hűvös árnyékba, az üveget hivatlan szem és kéz elől a sövénybe rejtette, — maga álomra dült.

Lippa András látja a sövényen át az alvónak sápadtas, csontos arcát, lehunyt két kerek szemhéját, hallja az egyenletes álomlélekzést. Az

üveg húzza a kezét, vonja magához, ezer színt játszik előtte, mintha ezer biztató szem kacscintana reá hivatga. A nyelve idegesen reszket s a szája padlásához ragad; ajka szomszjasan megnyílik s a forró vágtyól kicserepedik. Füle csendül, úgy tetszik mintha Márta hivatga valahonnan a pincze mélyéből, a föld alól, majd meg belülről a szobából hangzik ki feddő szava: András, András; azután a szózat közelebb-közelebb jő, már az almafáról kiált le reá: megöl az, megöl; erre aztán a sövény közéből csendül ki, mint mikor valaki részegen nevetgél: he, he, igyad csak, he, he; ezt meg a vándorlegény nem hagyja szó nélkül, a szemét ugyan ki nem nyitja, de csak alakoskodik, nem alszik, dehogyan alszik, hiszen az ajkát rezzegeti, nem is lélekzik, de suttog, közbe-közbe fűtyent is egyet gúnyosan, hogy ő most rászedi Lippa András urat, csak nyuljon hozzá, majd fölgrük, rajtafogja: pszt, pszt, Lippa András uram, nem megmondtam, hogy egy pohárka megölheti; azután nem is vagyok én vándorlegény, hanem a csudadoktor Török-Bálintról, most jöttem szekeren, a feleséged hivatott, a Márta ...

Csakugyan. Lippa uram jobban megnézi, mielőtt az üveghez nyulna. Nem megy lépre olyan könnyen. Emlékszik már; csakugyan a doktor fekszik ott túlna a sövényen: egészen ilyen volt, mikor odaállt mellé multkor az ágyhoz, csakhogy akkor nyitva volt a szeme, zöldes, szúrós két szeme, meg a fejét lóbálta jobbra-balra és vastag botjának csont-gombját szorította az ajkához.

Lippa András lopva, félve néz a ház ablakához. Ni-ni, Márta is ott leskelődik az ablaknál. Odahajítja fejét az ablakfalhoz, hogy az ura ne lássa s intege a csudadoktorak az újjával, hogy meg ne mozduljon, mintha igazi vándorlegény volna ott a liezeum aljában.

«Látlak, hiszen látlak», vigyorog Lippa alattomban. És, hogy rászédje lázas agyának fantózmait, a szemét lehunytja, fejét is jobban lenyomja; azok ketten arra vélik, mintha megint elaludt volna.

Igy buvócskázik lázálma rajzolataival egy darabig. De nem állja soká. A szomjuság epeszti iszonyúan. Mikorra a fejét megemeli, már nem látja Mártát az ablakban, csak egy tüzes felhő úszik a szeme előtt, annak a közepén zöldes csillaghoz hasonlóan csillámlik a sövénybeli boros üveg; a nedűje is mintha lassan kitzüzelne s lángnyelvecskéket bocsátana magából, úgy szórja a szikrát a lomb közibe világító verőfénytől.

Közben a hangzatok a föld alól, az almafáról, a sövényből, a Márta szava, meg a csodaorvosé, mind gyorsabban, zavarosabban csendülnek, egymásba keverednek, kábítják a földön heverőt.

Egyszerre csak térdre szökken, s mint görsrántásnak engedve, odakap az üveghez. Úgy érzi, hogy nehéz, mint az ólom, de ajkához emeli és fogával a dugót kikapja.

A bor göze orrába csap.

Üntudata még egyet villan — mintha a Márta hangja csendülne át egész velején — agyán gyors szikra cikázik keresztül: mit művelsz, András, hisz ez a halál! — s abban a pillanatban az életőtön cselekszik helyette: a palaczk földhöz sújtva, csattanva zuzódik ezer cserépre.

Az arany levét a mohó fű nyeldesi sietve.

Lippa fölgrük a pezsege szétfolyó bor látára. Agyát a vágy izzó szénként égeti, kirepedezett ajka kéjes halk sikoltást hallat s térdre zuhanva, öt újját belemártja a szétfolyó italba újra meg újra. És szívja véresre iltjai nedves hegyét, a miken az öldöklő iltalnak cseppjei ülnek. Azután egy vasmarok szorításával elfogja szívet a görcs. Arca elkéül bele, azután föld-

fakó lesz; homlokán az erek pattanóra feszülnek. Irtózatossá vívódásában a földet maga körül felkaparja s kirugdossa. Az ajka véres habot túr ...

Márta halálos rémülettel rohan fel a pinczéből.

... A vándorlegény iszonyodva áll a sövény mellett ...

AZ IGAZSÁG.

Elbeszélés.

(Végső.)

De Nagud E. M. után.

A cseresnyefa alatt heverő hulla nem volt egyéb, mint egy közönséges madárijesztő, milyneket gyümölcsös kertekben a falánk verebek ellen használnak. Le Camus, mint afféle óvatos ember, madárijesztőit nagy gondnal állította össze. E czélra tulajdon ruhátrából ócska kabátokba szalmát tömve, az ily formán elkészített alak fejébe valami rossz kalapot és kezébe hosszú botot nyomott.

A madárijesztő botja el volt törve, s midőn Flauquart ezt jobban szemügyre vette, azon a golyó nyomát tisztán meglátta.

E részletes vizsgálatból megtudta, hogy mult éjszakai kalandja valóságos megrögtént és nem volt valami rossz álom.

Mathieu megértette, hogy Le Camus előtte rögtön a házba bemehetett, míg ő a kerítésen átugorva, a madárijesztővel farkas szemet nézve, azt lelőtte. A golyó nyoma nem tűnt fel a biztosnak, ki szentül azt hitte, hogy valaki bolondlód tartotta. Ezen okból nem sokára nagyon komoly képet vágott, de mindamellett a nevetést csak nehezen tudta elfojtani.

— Magyarázza meg nekem, mit jelentsen ez a komédia? — mondá szigorú hangon.

Mathieu elbutult képpel nem tudott felelni, hanem e helyett mosolygott. A biztos azt hitte, hogy Mathieu a rossz tréfa sikerén nevet.

— Uram — folytató még erősebb hangon, — ezért felelősségre fogjuk vonni. Ne gondolja, hogy mindenkinek szabadságában áll a hatóság közegeti álmából fölvenni, a csendőrséget mérőldekre farszítani. Iyenesmit még iskolás gyermekek sem szoktak tenni. Ajánlom magamat, a többiről majd máskor fogunk beszélni.

Ezek után a hatóság képviselője, állásához illő komolysággal eltávozva, Mathieut a faképnél hagyta. Feljebbvalójuk elindulása után a rendőrök újra nevetni kezdtek, és a vádlottal, ki most egyszerre becsületes emberré lett, szóba elegyedtek.

— Ördögös tréfa! mondá az egyik.

— És hogyan tetette magát. Az ember azt hitte volna, hogy anyját, apját megölte.

— Még a köztársaság államügyészét is elbolondította volna. Ha ránéztem, nyakáért két sous-t sem adtam volna.

— Valóságos színházi bohóc!

— Helyette a madárijesztőt kellene lenyakazni!

— Ha most legalább pálinkát fizetne, a miért korán reggel megstálatott.

Végre Flauquart is nevetésre fogta a dolgot, még pedig jobban, mint a csendőrök. A fölötti nagy örömben, hogy az egész eset csak így végződött, a csendőrököt, de még az egész világot is megcsókolta volna.

A társaság vígan csevegve visszatért Fontainebleauba. A város elején egy kis reggelire bérttek és mint legjobb barátok váltak el egymástól. Délre az egész város nagyokat nevetett Flauquart Mathieu sikerült tréfáján.

A biztos lakásán már a Melunból megérkezett államügyész találta, ki fehér nyakralóval, hivatalos palástjába burkolva, komoly képpel várta. Midőn a dolog lefolyásáról értesült, megérezte haragját a szegény biztossal, kit nemcsak ügytelenséggel, hanem egyenesen azzal vá-

dolt, hogy Flauquarttal egyetértve, a hatóságot készakarva bolonddá tette.

Egyelőre abban állapodtak meg, hogy a decorum kedvéért az egész dolgot elsimítják. E nélkül a tartományban mindketten lehetetlené válnának, stb.

Nyolcz nappal utóbb a Le Camus contra Flauquart féle eset tárgyalását tűzte ki a fenyítő törvényszék és Flauquart Péter a vádlottak padjára került.

Midőn Le Camus ügyvéde a panaszt előadva, védenze nevében Péter szigorú megfenyítését követelte, a bíróság képviselője, történetesen ugyanaz, ki a híres madárijesztő ügyben szerepelt, a maga részéről szintén a panaszos kívánságához csatlakozott.

— Ezen ügynek, — folytatá a szónok, — nagyon sötét oldalai is vannak. Eltekintve attól, hogy a kérdésben levő kihágás elkövetése kétségtelenül meg lőn állapítva, az egész dologban a megfélemlítés jól kiszámított mesterességét látom, sőt ennél még sokkal többet, mi a vádlottat tán egészen más, sokkal komolyabb tettekre bírhatta volna. *Le Camus* úr méltán sejtethi, hogy Flauquart Péter életét tört, s hogy a fényes nappal elkövetett támadás csak a később bekövetkezendő merényletek előjátékát képezte. A panaszos fél észrevette, hogy háza körül gyanus emberek ólálkodnak, és midőn egy alkalom-

KECSKE-ISTÁLLÓ (BARRACA) TORRE SAURA MELLETT, MENORCA SZIGETÉN.

mal este haza jött, tőzsomszédságában lövés esett. Nem vagyunk azon helyzetben, hogy e részben a gyilkossággal való fenyegetés vagy pedig valóságos merénylet tényálladékát meg lehetne állapítani, de a jelek oda mutatnak, hogy a lövés annak az egyénnek fegyveréből történt, kit mindenki mint híres vadászot ismer. Önkéntelenül azon gondolatra jutunk, hogy a vádlott fivére a sületlen tréfát csak azért követte el, hogy a gyanut más valakire irányozhassa. Ez alkalommal nem akarom a törvényszék figyelmét továbbra igénybe venni, mert ezzel a helyzet méltóságát megsértém.

A szónoklat befejezése után a törvényszék tagjai csak nehezen tudták a nevetést elfojtani, mert a madárijesztő történetét minden titkolódzás dacára ők is meghallották.

— A mi a büntetés kiszabását illeti, — folytatta az államügyész, — úgy hiszem, hogy a tisztelt törvényszék Flauquart Péter eljárásában velem együtt többet lát, sőt többet is sejt, de a törvény és igazság nem engedik meg, hogy az előttünk felhozott panasz tárgyalásán túlmenjünk. A vádlottat minden esetre gyanus, nagyon gyanus embernek tekintem, kinek lelkiismeretét egyéb gonosz gondolatok és tettek is terhelik. Ezt az ítélet kimondásánál figyelembe vétetni kérem.

Ezek után Flauquart Péter *Le Camus*-n készakarva elkövetett könnyű testi sértés miatt öt hónapi börtönre és ötszáz franknyi bírságra ítéltetett.

Mielőtt a teremből kiérve, Pétert a börtön

kocsijába nyomták volna, a csendőrök közt rá ismert arra, ki Mathieut elfogta.

— Ugy-e bár ismeri Mathieu testvéremet?

Erre a katona helytlen azt felelte, hogy:

— Elítélt, én senkit sem ismerek.

— Engedje meg tehát, hogy tőle búcsút vehessek, ott a kávéházban ül.

— Ez nem lehet, ön most az igazság kezében van.

A kocsi elindult. Pétert az egész úton egy gondolat gyötörte. Az ember azt hitte volna, hogy fejt valami feladat megoldásán töri. A csendőrök több ízben hallották, midőn ajkait összeszorítva, ennyit mondott: *„Igazság!... igazság!”*

AZ IDŐJÁRÁS MEGJÖVENDŐLÉSE.

Legújabbban gyakran fölmerült az a kérdés, vajjon a meteorologia, mint gyakorlati czélokra alkalmazott tudomány alapján az időjárás megjövendölhető-e vagy sem? E részben csak hosszúság és lelkiismeretes megfigyelések vezethetnek célhoz, a mennyiben a természet törvényeinek ciklusát némileg megismertetik.

Sokáig rövid lejárati jövendölésekre kellett szorítkoznunk, melyek a légkör tüneiményeit néhány órával megelőzték. Mostanában az

Szárazon és vizen a zivatarokat és szélvészeket többnyire egyforma tüneimények szokták jelezni. Ilyenkor az égen hosszú párhuzamos és vékony felhő-darabok mutatkoznak, melyeket «cirrus»-oknak neveznek. Ezek 10—12 ezer méter magasságban lebegő jéglemezekből állnak. Nemsokára az ég fehér, tejszínű külsőt mutat. A felhők nagyobbodnak és tömörülnek, mire lassankint lefelé ereszkedve esőt, jeget és szélvészt hoznak magukkal. Ilyenkor a légmérő érzékenysége már észlelhető, habár a zivatar kitörése még csak órák mulva szokott bekövetkezni.

Mihelyt a legmagasabb levegő-rétegekben uralkodó forgószél szűnő félben van, és a légnyomás szűnni kezd, az ég kiderül és a felfelé iparkodó felhőtömegek a magasban eltűnnek. Ezen állapot mindaddig tart, míg egy újabb forgószél ugyanazon tüneiményeket ismét elő nem idézi.

A tudomány e téren tett haladásai márszámtalan esetben nemcsak számtani pontossággal, hanem folyton növekedő alaposágra mutató kísérletek által lehetővé fogják tenni, hogy a tengeri hajózás veszélyei a legkisebb mértékre leszállítsanak.

Briggs kapitány e czélra készített szélvész-mappája már most is meglehetősen határozottsággal mind ama jeleket előadja, melyek a hajóso-

A MADÁR-KIÁLLÍTÁSBÓL.

Szírti sas. Az igazi sasok között Európában a leghatalmasabb, a belső-ázsiai lovas vadászok kedves madara, az erő és bátorság s a címerbeli sasok példaképe. A szirtes, hegyes vidékeket kedveli s fészket is ott építi a megközelíthetetlen szirtok rejtett parkányain, de szívesen út tanyát a nagy erdőségekben, a száztizedes tölgyeken is. Fiai fölnevelése után a lapályokat is fölkeresi s úgy látszik, hogy a fiatalok itt végzik a rablás mesterségének első iskoláit s csak megerősödve térnek a sziklavárakba. Boldogult *Rudolf* trónörökös, a ki e sasokat különösen tanulmányozta, sokat szerzett Gödöllőn is s általában hozzájárult annak a kérdésnek eldöntéséhez, vajjon a *szirti* és az u. n. *arany sas* két külön faj-e, vagy az utóbbi csak kisebb és színbeli eltérése-e az előbbinek. Az ornithologusok legnagyobb része az utóbbi nézethez csatlakozik, a melyet a boldogult trónörökös is vallott.

Fekete golya. A közönségesen ismert *fehér golyának* e szerencsen kiadása általában ritkább s az ember közelét mindig kerülve, Dél-Magyarország mocsaras, erdős helyein, s így

Ellinger Ede fényképe után rajzolta Goró Lajos.

SZIRTI SASOK.

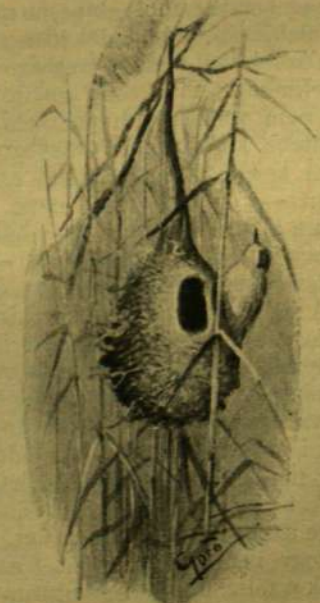
Cserna Károly rajza.

FEKETE GÓLYA.

Goró Lajos rajza.

FÜGGŐ CZINKE.

Goró Lajos rajza.

FÜGGŐ CZINKE FÉSZKE.

A MADÁR-KIÁLLÍTÁSBÓL.

észak-amerikai államok jól berendezett meteorologikus intézetei által Európába sürgönyözött jóslatokat figyelmen kívül hagyni nem szabad.

Eddigélé már többször megtörtént, hogy az onnan jelzett zivatarokat nálunk semmiféle különös tüneimények meg nem előzték, és legfeljebb a légmérő oszlopa mutatott némi nyugtalanságot, melyre intézeteink valami különös súlyt nem fektettek. A légnyomás iránya és nagysága leginkább a felhők alakjából és mozgásából állapítható meg, holott a légmérő mozdulatlansága e részben gyakran semmi felvilágosítást sem nyújt. A légmérő csak akkor mutat változásokra, midőn a nyomás a magas rétegekből lefelé eljutott. Ilyenkor a figyelmeztetésnek gyakorlati hasznát a tengeren vagy szárazon nem igen vehetjük, és legfeljebb azzal érjük be, hogy valamely zivatar vagy szélvész beálltát egy-két órával előbb jelezhetjük. A nyílt tengeren járó hajókra nézve még nem találtak fel módot, mely ott a találmány alkalmazását lehetővé tette volna, s így sok gőzös vagy vitorlászajó a bekövetkezett vihar áldozatává lőn, habár ennek közel voltát a szárazföldön jóval előbb sejtették, sőt bizonyossággal meg is állapíthatták.

«Mig az Atlanti-oczeánt formaszéri utazási hálóval el nem látjuk, — írja Briggs tengerész kapitány, — melyen tenger alatti távirdek segítségével a vizen járó hajókkal érintkezhetünk, addig a tudomány ezen nagyszerű vívmányát csak bizonyos mértékben használhatjuk fel.»

kat meglepetések ellen megóvhatják. Az angol admirális fedelmi bőkezűséggel jutalmazta meg a tudós férfiú munkáját, de azért egy perczig sem habozott az abban foglalt fontos közlemények és utasítások közzétételével.

Magától értetődik, hogy sem Briggs, sem pedig tudós társai az ügy tárgyalását befejezettek nem tekintik, hanem a philadelphiai és bostoni meteorologikus intézetekkel egyetemben tudományos kutatásukat emyedetlen szorgalommal folytatják.

EGYVELEG.

* **Umberto** olasz király igen szenvedélyes gazda. Piemontban levő terjedelmes jószágát maga kormányozza, s nagy jóvedelme van belőle. Szüksége is van rá, mert atyja óriási adósságokat hagyott hátra. Most már a király nagyobb részt törlesztette azokat s azt tervezi, hogy civillisztájából valamit engedni fog a rossz helyzetben levő államkincstár javára.

* **Chilében** a polgári háború roppant drágaságot idézett elő. Egy csirke ára 10 frt, egy kanna süritett tej 40 frt, egy zsák liszt 100 frt s egy font ökrórhús 20 frt. A drágaság most már nagyon aggasztó, mivel idegen eledelt nem lehet bevinni.

* **A birmai** nemesek rangfokozatát külsőleg a magukon hordott lánczok száma jelöli. A legegyszerűbb nemesek három sima lánczot, az utána következők három csinosan font lánczot hordanak. A legelőkelőbbek 9—12 lánczot is hordhatnak, de magának a királynak sem szabad 24-nél többet hordani.

boteget ápoltak 26.584 napon át. Jelenleg van az egyesületnek 49 megyei, 13 vidéki, 28 városi választmánya és 390 főkegyele. Horvát-Szlavonországban 321 főkegyelet áll fenn, melynek összesen 2 tiszteletbeli, 2240 alapító, 3786 tiszorintós rendes, 40.463 rendes és 3547 rendkívüli, összesen tehát 50.038 tagja van, 630 taggal több, mint 1889-ben. Az egylet vagyona ez idő szerint 1.910.735 frt. A bevétel 111.749 frt, a kiadás 109.339 frt volt.

Majd több hivatalos előterjesztést vett tudomásul a közgyűlés és a vidéki főkegyeleket indítványait. Elfogadták, hogy a főkegyeleket a tagdíjaknak felét adják át a központnak másik fele fölöttük rendelkezők. Végül a választmányt egészítették ki.

Gyűlés után a főherceg és főhercegnő többeket beszélgetéssel tüntetett ki, s a közönség éljenzése közt távoztak.

Este 7 órakor gr. Csékonics Endréné volt ebéd, melyen Károly Lajos főherceg is jelen volt, s vele együtt országos méltóságok, előkelőségek. A főherceg ebéd után hosszabban beszélgetett a jelenlevőkkel, mindig magyar nyelven. Kérdésközlőket az egyesület ügyei felől és azután éljenzéseketől kísérve távozott. Az ebédre a miniszterelnök estélyére ment. A főhercegi pár jun. 9-én utazott el Budapestről.

mikor már megesküdték, a grófnő azt mondja neki, hogy nem szereti, neki viszonyra volt Vernóczyval, a két milliót azonban elteheti. Dumány elmegy a két millióval és a feleségével Franciaországba, ahol éppen a porosz háború dühöng. Szeretné elveszíteni az életét, meg a pénzét, de az ő számára nincsen ördög. A poroszok golyója nem találja, a kétségbeesett spekulációval pedig tizenhat millióra szaporodik a vagyona. Epen ki akarja fizetni a felesége két millióját, s ott hagyja, mikor Flamma bevalja, hogy szereti, csak azért mutatta a hidegséget, mert azt hitte, hogy a férjeért veszi feleségül. Azt is megvallja, hogy Vernóczyt nem szerette, de az el-kábította bódító szerrel. Dumány ekkor boldognak érzi magát, s elmegy feleségével új házba, Amerikába, ahol még gazdagabb lesz, a nevét pedig megváltoztatja Du Many Kornélra. E történetet talán senki sem tudná élvezhetőn és lebilincselően megírni, csak Jókai, ki mesteri részletekkel veszi körül, alig közelíthetjük meg ezektől, csak olvassuk nem csökkenő élvezettel.

Lászlófalvi Dávid Béla költeményei. Sajtó alá rendezte és kiadta Schauschek Gábor Selmeczbányán. A vékony kötet három ciklusba osztva (1. Az élet tarlójáról, 2. Borús napok, 3. Verőfény).

főlebb hat versszakra terjedhet; jutalma 100 arany; a díjat csak abszolút becsü mű nyerheti el; a pályázó költemények a szerző nevét rejtő jelű levéllel, 1893-ik év május hó 1-ig dr. Szendrey Jánosnak, mint a műbarátok köre titkárnak címére (Budapest, Méleg-utca 12. sz.) küldendők. A zenei pályázat a szöveg elfogadása után fog kihirdetett, úgy, hogy 1895-re az is elkészülhessen.

Történetek és képek címmel Petelei István, a jeles elbeszélő, szeptember 1-ére egy 15–16 éves kötetet bocsát közre. A könyvben tizenegy elbeszélés és tizenöt tárczaszerű kép lesz. Előfizetési ára 1 frt 70 kr. Az előfizetés vagy megrendelés július hó végéig Márton Kálmán egyetemi könyvkereskedőhöz küldendő Kolozsvárra. Petelei megérdemli a szépirodalom barátainak meleg érdeklődését.

Ismerőseim című beszélykötet fog megjelenni szeptemberben Gonda Dezső tehetséges fiatal írótól, kitől lapunk is több dolgozatot közölt már, az Athenaeum kiadásában. A kötetben tíz-tizenkét rajz és elbeszélés lesz, még pedig illusztrálva. A képeket Angyalffy Erzsébet párisi magyar rajzolónő készíti. E

lesz. Az operaházban már megkezdődött a szünet. A nemzeti színház szünete júliustól kezdődik. Ez idő alatt a budai és városi színházokban csak előadás.

Eredeti operette. A népszínház igazgatója elfogadta előadásra Rosenzweig Vilmos és Adolf új operettjét, melynek a címe 'Tel és nyár', s melynek szövegét Lukácsy Sándor írta át.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia június 8-iki ülésén Pulszky Ferenc elnököt, s az ülés egyetlen tárgyát Csontos János előadása tette, arról a modernai két Korvin-kodexről, melyeket a király közelében a nemzeti múzeum könyvtárának ajándékozott.

Csontos, a Korvinak alapos ismerője, elmondta a két kodex történetét, és ismertette becsőket. Mind a kettő a legjobb karban van, s alapszöveik ékesen élkebb vízfestéssel ellátva. A pozsonyi országgyűlés 1843–44-ben felszólalt, hogy a magyar vonatkozású könyvek, iratok, és a Korvinak külföldön levő példányai érdekében a külügyi hivatal intézzen felvilágosítást a külföldi udvaroknál levő követéhez, hogy járjanak utána ezeknek, írják össze, s aztán azok megszerzésére, lemásolására vagy megismertetésére lépések tétessenek. A követek meg is kapták a felvilágosítást, némelyik utána is járt, jelentést tett, de a

podásáról referált és bemutatott több újonnan szerzett régiséget. Végül bevalasztottak a társulatba néhány dísz- és választmányi tagot.

Közgyűlések. A pesti első bölcsőde egylet, továbbá a budapesti első gyermek menhely közgyűlését gróf Károlyi Sándor vezette. A bölcsőde két intézetében tavaly 456 gyermeket ápoltak. A bevétel 79.630 frt, a kiadás 79.724 frt, a vagyona 80.463 frt. Igazgatója Szabó Imrét, pénztárnokká Adler-Bancalari Hedvig urnot, titkárrá Novák Lajost választották meg. Az első gyermekmenhely-egylet választmánya jelenté, hogy a lefolyt évben 554 gyermeket gondozott, köztük 113-at egyleti költségen. Az ápoltak közül 52-en meghaltak. A bevétel 74.184 frt, a kiadás 72.011 frt volt, a vagyona 247.506 frt. A Ferenc József-Erzsébet fővárosi alaptól 1000 forinttal 136 szegény asszonyt segítettek. Alelnöknek Adler-Bancalari Hedvig urnot választották meg.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Rektorválasztás a budapesti egyetemen. A tudomány-egyetemen f. hó 8-án volt a rektorválasztás. Rectorrá egyhangúlag báró Eötvös Loránd, a tudományos akadémia elnöke választott meg. Az új rektor beiktatása szept. 15-ikét követő első vasárnap lesz. B. Eötvös Loránd, kit lelkes eljen-

az élő mintáról és gipszmintáról készített alakrajzok és festményeket kiváló szabotosság és lelkiismeretes pontosság jellemzi. A szobrászati szakosztály növendékei, szám szerint heten, a szobrászati mesteriskola épületében állították ki mintázataikat, melyek arra engednek következtetni, hogy a fiatal szobrászok kis száma, de tehetséges gárdája nem fog elmaradni most szereplő szobrászaink mögött. A kiállítás csak egy termet foglal el, de az iskola vezetője, Strobl Alajos izléssel és oly dekoratív érzékkel rendezte el növendékeinek műveit, hogy a kis gyűjtemény mindjárt az első pillantásra lekötö a figyelmet. A kiállítás legnagyobb darabja Holló Barnabás reliefe, mely az akadémia számára készült és azt a jelenetet ábrázolja, mikor gróf Széchenyi István 60.000 frtot ajánl fel a m. tud. akadémiának alapítására. Egészben véve úgy a rajz- és festmény, mint a szoborminta-kiállítás szép eredményről tanuskodik s a tanárok szakavatottságát és buzgalomát s a növendékek szorgalmát egyaránt dicséri. A kiállítás jun. 14-ikéig van nyitva.

A kolozsvári felső leányiskola. Kolozsvárt nagy meglepetéssel kelt gr. Csáky miniszter leirata, a melyben tudatja, hogy a város kérésére teljesen állami kézbe veszi a kolozsvári felső leányiskolát.

MI UJSÁG?

A király utja. A király június 21-én reggeli 7 órakor érkezik Pécsre és kíséretében lesznek gr.

Erdélyi Mór pillanatnyi felvétele után.

A 32-İK GYALOGÉZRED JUBILEUMI ÜNNEPÉLYE A BUDAI VÉRMEZŐN. — Klotild és Mária Dorothea főhercegnők megérkezése.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nincsen ördög, regény Jókaitól. Két kötet, a Légrády testvérek kiadása. Ára 2 frt. — A nagy író csapongó szeszélye, merész fantáziája uralkodik ebben a regényben is. Nem az élethez fordul, nem a cseljára, hogy az emberek természetéből és indulatából aknázzon, habár kitűnő alakokat fest, hanem az ő igazi birodalmába, a regényesbe száll el, hol oly biztosan érzi magát, hogy most, mikor a modern regényirodalom már egészen az élet festését tűzte feladatává, Jókai még mindig csodálatos erővel képes fentartani geniejével a romantika vonzó, érdekfeszítő, s az ő képzeletével leírta még folytonosan nagyhatású regény-világát.

Dumány Kornél, egy orvos, a regény hőse, kinek élete és szerencse valóban regényes. Nagy vagyon örökölt, és ezzel a közéletben akar szerepelni. Mint képviselőjelölt lép föl, de választását megemissit-tik. Ekkor elkedvetlenül vonul vissza, migem Vernóczy gróf ráveszi, hogy ismét lépjen föl jelöltül. De Vernóczy csak föl akarja használni. Azonban Dumányt a szerencse üldözi, habár a kezdet rendszeresen rosszul indul. Most is Vernóczy családjából elveszi Flamma grófnőt, a kivel két milliót kap. Csak hogy

mintegy ötven költeményből áll. Az első ciklust lapozgatva már-már hajlandók vagyunk páleázat törni e kötet fölött, mert egy pár ügyes fordulat leszámítva, többnyire csak száraz okoskodást, vagy fanyar gúnyt találunk az elég döcögős versekben. A második ciklusban azonban a családott szerelem keserűsége néha a szenvedély igaz hangján szólal meg, s jó véleményünket a harmadik ciklus sem rontja le, mert bár verőfény helyett itt is csak borús látunk, az önkínzó költői lélek vívdó harca néha sok erővel van kifejezve. Sajnálatos kell megemlítenünk, hogy a sajtó alá rendezés nem elég gondos, számtalan megcsontított sort látunk a kötetben, melyet a laikus olvasó nem tud kijavítani s a szerző hibáitól tud be.

A király-himnusz pályázata. A műbarátok köre által egy magyar király-himnuszra hirdetett pályázatra összesen 179 pályamű érkezett be. A bizottság a pályaművek egyikének sem ítélte oda a pályadíjat. Miért is a pályázat újból kitézteni határozatot. A pályázat feltételei:

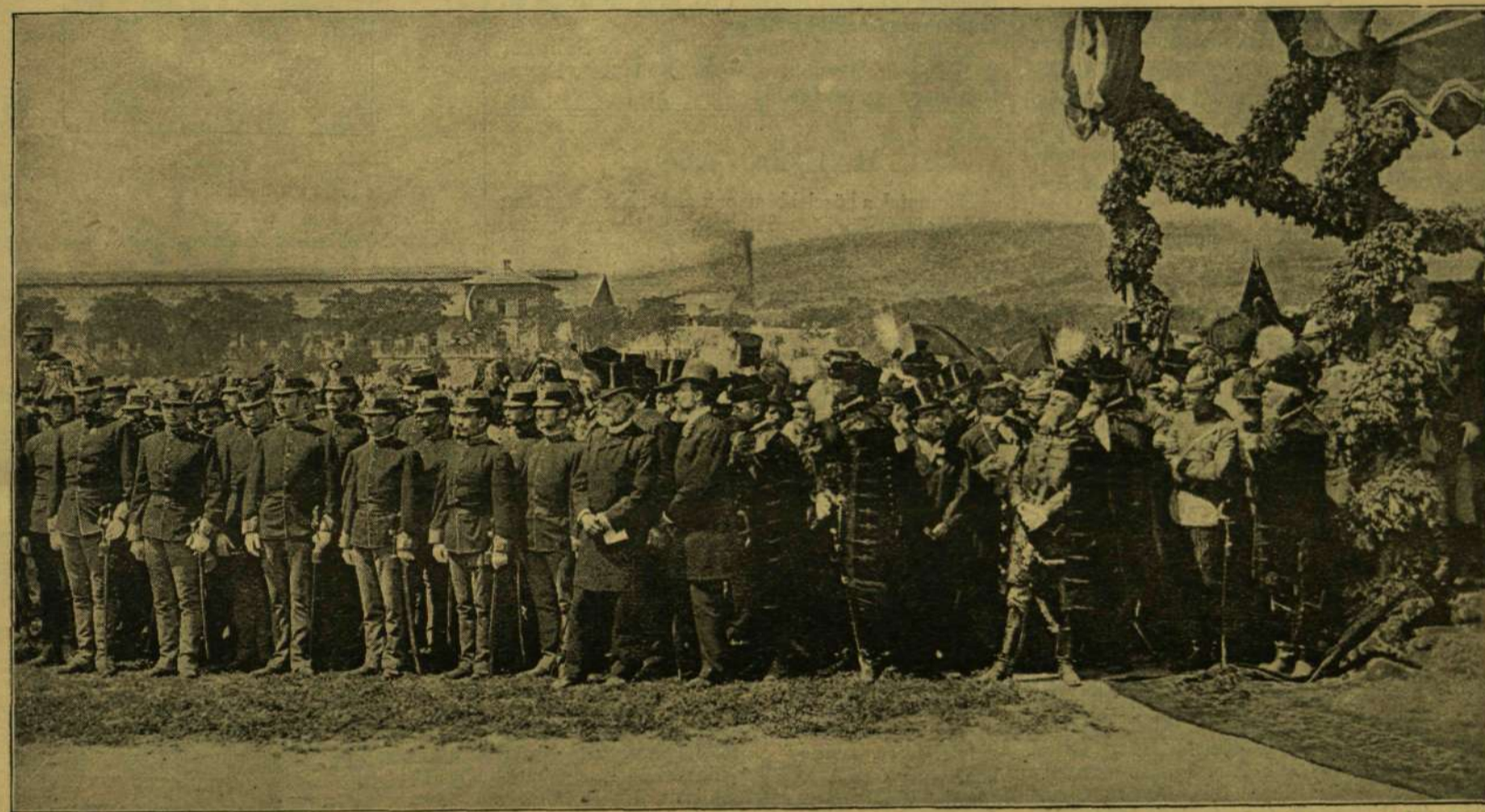
A himnusz a nép által is könnyen megérthető, formáját illetőleg könnyed és dallamos legyen; leg-

sajtó alatt levő kötet egyik darabját a szerző maga számunkban közli.

A pécsi székesegyház és falfestményei. Útmutató a templom megtekintésére. Írta dr. Gereze Péter. Pécs 1891. Ára 40 kr, díszes vörös vászon kötésben 60 kr. A pécsi ünnepélyek alkalmából jól használhatja a közönség. Ugyanaz a szerző előfizetést hirdet 'A pécsi székesegyház és falfestményeinek műtörténelmi leírása'-ra. Az illusztrált mű ké-sőbb, f. év őszén jelenik meg. Előfizetési szerző-nél Pécsen. Ára fűzve 5 frt, kötve 6 frt. Bolti ára drágább lesz.

A brit birodalom keresztül címen bocsátja közre Ráth Mór mint kiadó gr. Hübner Sándor volt osztrák-magyar nagykövet egyik uti könyvét fűzetként és illusztrációkkal. Gr. Hübner utja 'A Seta a világ körül' című könyvet a magyar olvasó közönség már régebben bírja, s most ez a tanulságos munkája is megjelenik magyar fordításban, melyben Indiát, a Fokföldet, Új-Zélandot, Ausztráliát, az ausztráliai szigetvilágot és Kanadát írja le. Két kötetre terjed, s 9 frtért lehet megrendelni 4 frt 50 kora részletben, vagy pedig fűzetként 30 krral szerethető meg. Az első fűzet, mely Dél-Afrikánál veszi föl az utazás fonalát, már megjelent, csinos kiállítás és képekben.

Színházak szünete. A népszínházban elő 15-ikéig tartanak az előadások, s augusztus közepéig szünet

A 32-İK GYALOGÉZRED JUBILEUMI ÜNNEPÉLYE A BUDAI VÉRMEZŐN. — Csoportozat a főhercegi sátor előtt.

közbejött 1848-iki eseményekkel abba maradt minden. Ferenc toszkai nagyherceg azonban 1847-ben az Esteiek modernai könyvtárában őrzött két Korvin-kodexet a magyar nemzeti múzeumnak ajándékozta, s elküldte Bécsbe. Akkor az átadás elmaradt, később pedig az udvari titkos levéltárba kerültek, majd meg a császári könyvtárba. Csontos, a Korvinak után kutatva, nyomára jött a két kodexnek, s ekkor Pulszky Ferenc, mint a múzeum igazgatója, illetékes helyre fordult, hogy a múzeum megkaphassa a toszkai nagyherceg ajándékát. Ő felsége meggyőződésén a múzeum kívánságának jogosultságáról, azonban elrendelte, hogy Mátyas királyi könyvtárában e két becses darabja múzeumnak elküldessék. Ő felsége 1869-ben is négy Korvinat ajándékozott a múzeumnak, azokat a példányokat, melyeket a szultán küldött Bécsbe, s ő felsége költségén járt 1889-ben az akadémia küldöttsége Konstantinápolyban, hogy a szultán könyvtárában kutasson. — Az előadást figyelemmel hallgatták és Csontosot meg-éljenzették.

A hunyadmegyei történelmi- és régészeti társulat közgyűlését meleg érdeklődés mellett tartotta meg Déván, e hó 7-ikén. Kun Géza gróf elnök megnyitó beszédében az értékes múzeum állandó elhelyezését jelölte meg a legelőször kérdések egyikének. Pogany főispán üdvözölte a külföldi tanulmányutjából hazatért elnököt, Solyom-Fekete Ferenc alelnök a Kenderffy-család történetéről értekezett. Mailand Oszkár titkár jelentésében a társulat múlt évi tevékenységének gazdasági részéről foglalkozott; Teglas Gábor muzeumi igazgató a múzeum gyara-

zessel üdvözölték, köszönő beszédet intézett a választó-bizottsághoz, melyben hangsúlyozta, hogy azt, a mivé lett, az egyetemen köszönheti, mert az egyetem által vált oly férfivá, hogy az akadémia elnök-ségével tisztelték meg és most a legnagyobb kitüntetésben részesítik, midőn az egyetem élére állítják. Programot nem mond, csupán arra nézve tesz ígéretet, hogy a tudomány tekintélyt emelni, s ennek, valamint az egyetemnek függetlenségét a tudományos kérdésekben minden irányban megóvni leg-főbb törekvése lesz. Az egyetem ügyeivel egész oda-adással kíván foglalkozni. A beszéd után újból meg-éljenzették az új rektort.

Az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző kiállítására e hó 10-én reggel nyílt meg az iskola Andrássy-uti helyiségében, s a szobrászati mesteriskola épületének egyik termében. A kiállítás, mely a növendékeknek az utolsó két tanévben készített rajzait, festményeit és mintázatait foglalja magában és több száz darabból áll, öröndetes bizottsága annak, hogy fővárosunkban a rajzoktatás és a képző-művészet gyakorlásán való előkészítés nehéz feladata szakavatott és lelkiismeretes kezeke van téve, s hogy maguk a növendékek is lelkes buzgalommal és dicse-retes lelkiismeretességgel használják föl idejüket.

Különös elismerés illeti az alakrajzi tanulmányokat, melyek közül magasabb művészi szempontból

Szapáry miniszterelnök, Szogyény és Fejérváry miniszterek és — ő felsége Fiumében való tartózkodása alatt — Baross miniszter is. Ő felsége június 24-én a 'Miramare' yachton a Lissa melletti hajó-hadgyakorlatokhoz indul és június 28-án Pólából egyenesen visszatér Bécsbe.

A király látogatása Temesvárt. A nyáron iparkiállítás lesz Temesvárt. A város képviselőtestülete Molnár főispán elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott s Telbisz polgármester indítványára elhatározta, hogy a főispán vezetésével egész oda-küldöttséget meneszt a királyhoz, mely a város meglátogatására ünnepélyesen meghívja. A fogadására nagyszerű előkészületeket tesznek.

Fényképezés a képviselőházban. A jun. 9-iki képviselőházi ülés után a képviselők még néhány perczig együtt maradtak az üléssteremben, mert Bohus László képviselő, ki jeles amateur fotografus, fölláttotta fényképező gépét s két fölvetelt csinált. A képviselőházi már b. Andrássy Gábor is vett föl pillanatnyi fényképeket; így megörökítette azt a jelenetet, mikor Tizza Kálmán mint miniszterelnök utolsó beszédét tartotta. E képek, melyeket lapunk is közölt, kicsinyek voltak. Bohus László — kinek amateur fényképeiből, nevezetesen Világosról, szintén többet közöltünk — nagyobb géppel a föl-vételeket, melyek jól sikerültek. Ez érdekes fénykép közlési jogát Bohus László képviselő úr a 'Vasár-napi Ujság' részére volt szives átengedni.

A madárkiállításnak minden nap van közönsége. A belépti díj 30 kr., csütörtökön 1 frt, s ez összegekből már 2000 frtnál több gyűlt össze.

Nagy kelendőségnek örvend az illusztrált katalógus, melyből több mint ezer példány kelt el. A bizottság az iskoláknak, intézeteknek és egyesületeknek kedvezményes jegyeket ad. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy az ornithológiai kongresszusban részt vett külföldi tudósokra hazánk szépségei oly nagy vonzerőt gyakorolnak, hogy nagy részek oly nem utazott haza. A múlt héten sokan Tápió-Bicskén voltak Bicskey Kálmán földbirtokosnál s a vöröslábu véséseket tanulmányozták. Egy részük, dr. Madarász Gyula vezetése alatt az erdélyi részekbe rándul. A kongresszusi tagok fényképeit albumba gyűjtik össze, melyet a kongresszusi irattárban helyeznek el. Ezenkívül csoport-fényképek is készültek, melyeket sokszorosítva elárúsítanak.

Magyar expedíció Ázsiába. Gróf Zichy Jenő tudományos expedíciót tervez Ázsiába, s előleges tanácskozássra nagy társaságot hívott meg szentiványi birtokára, jobbára történettudósokat. A meghívottak közt vannak többek közt: Nagy Imre, Csontos János dr., Hampel József dr., Nagy Géza, Réthy László dr., Király Pál tanár, Székely József pestmegyei levéltárnok, Majláth Béla muzeumi könyvtár-igazgató stb. Zichy Jenő gróf vendégeivel ázsiai útja tárgyában fog értekezni, melynek főcélja bejárni és átutaztatni azokat a helyeket, hol a tudósok s a hagyományok a magyarok őshazáját sejtik.

Ünnepély a mintarajziskolában. Az országos mintarajziskola és rajztanárképző-intézet növendékei megelégedést szereztek szeretett igazgatójuknak, Keleti Gusztávnak. Maguk közt gyűjtést indítottak, aztán Strobl Alajos szobrász tanár a mit sem sejtő igazgatót néhány óra után megmintaázta és szobrát észre öntetvé, átadta az ifjúságnak.

A sikerült mellszobor, mely finom, karesu veremárvány talpazon áll s mintegy másfélméternyi magasságú, a földszinti könyvtári teremben, tropikus virágoktól övezve, Strobl Alajos és Várdai Szilárd tanárok, valamint a nő- és a férfi növendékek jelenlétében ünnepélyesen lelepleztetett. Az igazgató beléptekor harásny éljen fogadta, utána egy rajztanárjelölt meleg szavakkal tolmácsolta az ifjúság ragaszkodását és az igazgató működésének huszadik évfordulójára, kulturális tevékenységének elismeréséül felajánlotta a szobrot. Keleti a meghatottságtól alig bírt szólni s röviden megköszönte a meglepetést.

Arszínház szobrai. Az új arszínház szoborműveire az összes kiválóbb magyar művészek együttes ajánlatát nyújtották be az arszínház építészeti tisztséghez, melyben egyuttal szolidaritást vállaltak egymással és egymás műveit. Minden szobor mintáját valamennyi művész megbírálja és esetleges módosításokat tesz rajta. A művészek bizonyosan átlag árban is megegyeztek. Az ajánlatot aláírták: Zala György, Róna József, Strobl Alajos, Mitray György Lajos, Szász Gyula, Keszler Adolf, Szécsi Antal, Lantai Lajos, Vasvári Ferenc, Brestyánszky Béla, Bezerédy Gyula, Mayer Ede, Donáth Gyula, Szárnovszky F., Loránfi Antal és Köllő Miklós. Mivel a szoborművekre mintegy 120,000 forintot számolt, minden művészre jut egy pár szobor. Az ajánlat fölött az építészeti tisztség közelebb fog határozni.

Dán turisták Magyarországon. A dán turista egyület, mely nemrég hazánkban keresztül utazva a Balkán félszigetig rándult, június vége felé visszajött Magyarországra és itt a magyarországi Kárpát-egyület budapesti osztályával együtt 27-én kirándulást tesz a Vág völgyébe.

A Vezuv kitörése. Nápólyból távirják a hó 11-ikéről: A Vezuv főkráteréből hamuval vegyes füst száll fölfelé. A lavaomlás lassan előre halad. A vulkán kráterében és a puzasoli-i kén csoportban földrendesség konstátáltak.

Hugó Károly hamvai. Hugó Károly, a zaklatott életű magyar költő (igazi nevén Bernstein Fülöp), a «Báró és bankár» és «Egy magyar király», stb. drámák írója, 1877-ben halt meg Milanóban, hol márvány emlékjelű sírját. Itt sincs azonban nyugalma, mert a temetővel folhgytak, s a hamvakat vagy el kell onnan szállítani, vagy pedig közös sírba helyezik. Egy budapesti német lap, a «Budapester Tagblatt» gyűjtést rendezett, hogy Hugó hamvait átvigyék más temetőbe, s e célra 86 frtot küldött. Milanó polgármestere most azt az értesítést adta, hogy még 58 frta van szükség. A lap szerkesztője elküldte ezt az összeget is.

Lemészárolt afrikai expedíció. Angliába érkezett jelentések szerint a francia expedíciót, mely tavaly június végén Craempelel vezetése alatt a Csad-tóhoz indult, a benszüllött lemezárólták s a féléreket megették. Az expedíciónak egyetlen egy tagja sem menekült meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése f. június hó végéig lejárt, megrendeléseik mielőbbi be- küldésére kéri föl a kiadó-hivatal, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be.

- A Vasárnapi Ujság ... frt 8.— frt 4.— frt 2.—
A Világkrónikával együtt ... 10.— ... 5.— ... 2.50
A Vasárnapi Ujság és ... 12.— ... 6.— ... 3.—
Politikai Ujdonságok ... 14.— ... 7.— ... 3.50
A Világkrónikával együtt ... 14.— ... 7.— ... 3.50
Osupán a Politikai Ujdonságok ... 6.— ... 3.— ... 1.50
A Világkrónikával együtt ... 8.— ... 4.— ... 2.—

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 37-ik évfolyamában lévő «Politikai Ujdonságok» a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hí összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban élszótlan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz «Magyar Gazda» című, kéthetenként megjelenő gazdasági lap van csatolva s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővíti lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két íre terjedő tartalma.

A «Világkrónika» képes hetiközlönyt hetilapjaink előfizetői félvevre 1 frt, negyedvevre 50 kr. pótdíjért rendelhetik meg.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4., küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: NAGY KÁLMÁN, főszolgabíró, 36 éves, Titeiben. — DREGITS MELET, görög-keleti esperes-plébános, 77 éves, Temesvárott. — NÁDASDI SÁRKÓZI DÉNES, földbirtokos, a belső-somogyi ev. ref. egyházmegye gondnoka, volt 48-as honvéd, Nagy-Bajomban, 60 éves. — CZINCZ IENICZ, a hajdumegei közelet egyik ismert alakja, a függetlenségi párt buzgó tagja, 68 éves, Nagy-Kállóban. — GOVNER MÁRTON, Bihar megye volt főszolgabírája, 79 éves, Mező-Petriben. — WALLA EDE, nyug. m. kir. állami főmérnök, 72 éves, Munkácsban. — UNGER BÉLA, mérnök jelölt, 22 éves, Szatmárott. — IFJ. ELSZTER FERENCZ, takarékpénztári könyvelő, tehetséges fiatal ember, Győr-Szent-Mártonban. — SEITL REZSŐ, posta- és távirdaigazgatósági nyug. titkár, Budapestben, 42-ik évében. — BERKI ISTVÁN, magyar cigányprímás, 31 éves, Párisban. — NYULÁSZY JÁNOS, kassai polgár, 66 éves, Kassán. — BROKES ISTVÁN, földbirtokos, 60 éves, Leelen. — PLESZKÁTS IMRE, 50 éves, Sárvárt. — WEISZ MÓZES, terménykereskedő, 65 éves, Debreczenben. — KARNER MIKLÓS, miskolci polgár, a «Korona» fogadó bérloje, 44 éves, Miskolcon. — ESZTERGOMY FERDINÁND, nyug. honvédvezredes, Beszterczén. — JABLONCZAY KÁLMÁN, mérnök és földbirtokos, Debreczenben. — VERZÁR ÁKOS, ügyvédjelölt, 26 éves, Temesvárt. — UNGER BÉLA, mérnökjelölt, Unger Gusztáv debreczeni kir. táblai bíró fia, 22 éves, Szatmárt. — GR. BETHLEN-MIKÓ RÓZA, Debreczen város társaséletének egyik tisztelt, tevékeny tagja, élete 67-dik évében. Utolsó sarja volt a gróf Mikó családnak s első ízben gr. Mikes Kelemennek, a szabadságharc egyik legvitézebb honvédvezredesének volt neje; gr. Mikes 1849-ben Nagy-Szeben ostrománál hősi halállal mult ki s özvegye abban keresett vigasztalást, hogy sebesülteket ápolta, a szabadságharc után pedig az emigrációknak tett nagy szolgálatokat, vagyona feloldozásával. Később nőül ment id. gr. Bethlen Gáborhoz, kitől azonban nemsokára elvált, Debreczenbe költözött s itt az ő háza lett az előkelő társasági központja. Évek hosszú során gróf Bethlen-Mikó Róza állt minden jótékony-sági mozgalom élén, ő alapította meg az ottani nőegyletet, melynek sokáig elnöke volt; a vörös kereszt-egylet debreczeni választmányának is társelnöke lett. Halála általános részvétet kelt. Halt tetemeit Kolozsvárra szállították s a gróf Mikó család sírboltjában helyezték örök nyugalomra. — YBL MIKLÓSNÉ, szül. Laftl Ida, a csak nem régen elhunyt kitűnő műépítész és főrendiház tagjának neje, jótékony, nemeslelkű urnó, é. hó 10-ikén, Budapestben, s egyetlen fia, Ybl Felix, a kereskedelmi miniszterium fogalmazója, gyászolja a szeretett anyát. — ÖZV. MINDSZENTI NUSZTER JÓZSEFNÉ, szül. Jäger Emilia, életének 79-ik évében, Pozsonyban. — ÖZV. LAEBNE FRIEDRICHNÉ, szül. Koch Mária, 59 évében, Budapestben. — ÖZV. SOMOGYI FERENCZNÉ, szül. Madách Karolin, 63 éves, Nagy-Köveszen.

Szerkesztői mondanivalók.

Ne mondjátok. Templomban. Napjainkban, mikor a sziveket a kétség kínnozza s a hitelenség tartja fogva, jól esik a hit szavát s a boldog meglepődés hangját hallanunk. E két vers komoly vallásos hangjáról is

csak dicsőretilt szólhatunk, kár azonban, hogy költői értékük csekélyebb.

Szonettet írni. Szonett. Csipkerózska. Szerelvény. A két első azt a hatást teszi ránk, mintha idegen nyelvű volna nekünk fordítva. A Csipkerózska elég csinos fordítás, s ha Goethe-néket ez a remeke már többszörösen le nem volna fordítva nyelvünkre, talán kösülnök is. A Szerelvény is figyelemreméltó, de hangja kissé affektált.

Az utczán. A bűhoz. Az eddig beklüldöttekhez képest szép haladást mutatnak. Csak előre!

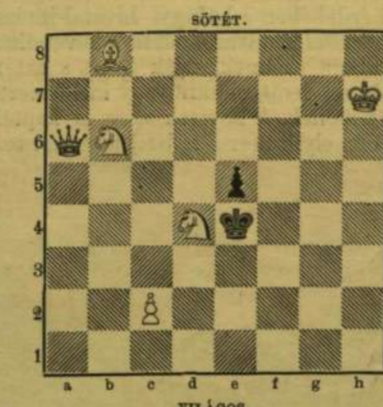
Hüsvét napján fiamnak. Világosság. Ne sírj. Mikor. Az aradi vértanúk. Az első legértalmasság, de az sem válik be. A többi jóval gyengébb eddigi versemél.

A lantos és a lant. Nem tudjuk, hogy az eredeti ki írta; de a fordítás oly rossz, hogy ránk azt a hatást teszi, mintha nem is fordítás, hanem eredeti rossz vers volna.

Nem közölhetők: Ne szeress. Jó volt szívem... Ébredés és egy csomó «Királyhymnus».

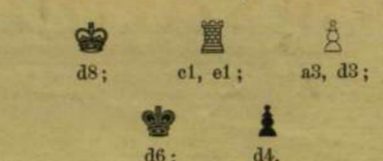
SAKKJÁTÉK.

1665. számú feladvány. Mithum W.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1666. számú feladvány. Abbott J.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 21-ik számában közölt képtalány megfejtése: Borgia Lukréczia.

HETI-NAPTAR, június hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for dates 14V, 15H, 16K, 17S, 18C, 19P, 20S, 20S, 20S.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete, fehér és színes selyemkémek 60 kr.-tól egész 15 frt 65 kr.-ig, méterenként — simán és mintázva (körülb. 240 különböző minőségben és 2000 különféle színben, alappal stb.) szállít ruhánként és végáramra várm- és vitélj-mentesen Henneberg G. (csász. és kir. udv. szállító) gyári raktára, Zürichben. Minták postafordítással. Levelekre Svájczba 10 kr.-os bélyeg ragasztandó.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő.

A szt.-margitszigeti sétakert, tiszta, pormentes levegőjével és elismert jó hatású 35° R. meleg kénos forrászavával lealkalmasabb gyógyhelynek bizonyult. A korszerű fürdőberendezéseken kívül van 300 szoba, társalgási és tekejáték-terem, posta, telefon, távirda. Kitűnő eredménnyel használtatott a hévíz mint fürdő vagy belsőleg, mint gyógyítás és belelevezés a következő kóralakok ellen: csúsz, zsákák, idült kútegek, külsértések után fellépett izmádányok, görvély s bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyagbántat, női bántalmak, garat-, gége- tüdőbántat, hűdés, idegbántalmak. Utóbbiak ellen a vilamos fürdők alkalmaztattak meglepő sikerrel. Fürdő- és menetjegy együtt váltva, valamint fürdőberetnél mérsékelt ár. A gyógyhelyen fürdővendégek a fürdő- és menetjegy nélkül részeseznek. A lakásoknál május és szeptemberben 30 százalékos engedmény. Rendelő fürdőorvos: Dr. Bauer Antal főhercegi udv. orvos. Fürdő-jegy tartalma május 1-től szept. 30-ig. Hajókiszekedés félóránként. Menetjegy hétköznap 20 kr., vasárnap és ünneppap 34 kr. Naponként katonas- és öngányzene. Arszabály kívánatra bérlem. megküldött. Megrendeléseket lakásokra átvesz a szt.-margitszigeti gyógyfürdő felügyelősége Budapestben.

Advertisement for Brausweller Janos watches. Text: MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. 1847. Brausweller Janos Szegeden, Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometere- és mérőes, felállalója a remontári inga-iránknak stb. stb. ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltnének.

Advertisement for Walla József cement and building materials. Text: WALLA JÓZSEF cementáru-gyára építési anyagok raktára Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz. Vallalkozik: GRANITERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÖKÖKUTAK, CZEMENT-LAPOK ÉS MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb. Raktárt tart: KERAMIT LAPOK, KELHEMI LAPOK, METTACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TŰZÁLLÓ TEGLÁK, KEMÉNY RAKVA-NYOKBÓL stb. Gyári raktára a gartenau Portlandi cement és vízhatlan méz-gyárnak.

Advertisement for Dr. Spitzer's medicine. Text: Tisztátalan, szépségühibákkal bíró arcz rövid idő alatt igen szép lesz, ha annak tulajdonosnője a következő ujonnan javított szerek használatára szánja magát: dr. Spitzer arczkencőse 35 kr., dr. Spitzer mosdóvizet 40 kr., dr. Spitzer valódi Salvdor-szappanját 50 kr., dr. Spitzer lyoni vizilisztjét 50 kr. és 80 kr., két pasztának, mely 3 nap alatt minden kezét finomává tesz, ára 60 kr., legfin. glicerin arczpor, egy doboz ára 60 kr. — Dr. Spitzer arczkencőse nasicek (Eszék mellett) Salvdor gyógyszertárból, minden szépségühibáról, és érdekes ropinat: «TOILETTE-TITKOK» ingyen. 20 Ismétlődőnek különös nagy engedmény. 3 forinton felül bérmentve, 1 forintot alul nemzeti sem küldhető. — Csokonai arczkencőse, melyek higanytartalmuk tartalma kívülről fel nem ismerhető. 20 A gyári előállítás és mindennapi szállítása Nasicek (Eszék mellett) a «Salvdor»-gyógyszertárból történik. Budapesti raktár Török József gyógyszerháza, király-utca 12.

Advertisement for Magyar Pénzügyi Jog Kézikönyve. Text: A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható A MAGYAR PÉNZÜGYI JOG KÉZIKÖNYVE. FOLYTONOS VONATKOZÁSSAL A MAGYAR ALLAMHÁZTARTASNAK A LEGUJABB IDŐIG TERJEDŐ TÉNYLEGES EREDMÉNYEIRE Irta Dr. MARISKA VILMOS. ÖTÖDIK, TELJESEN ÁTDOLGOZOTT KIADÁS. Ára füzve 5 forint.

Advertisement for Antegrin-por. Text: A Mamák azt mondják, hogy kedvesebb a szép a szebb leány. Az Apa is azt állítja, és Férjem uram sem ellazni, mert a Dávid 250 és 4 frt) és a Spitzer pomádója (40 kr., 70 kr. és 1 frt 30 kr.) vagy a Dermintin kenőse (50 kr., 80 kr. és 1 frt 50 kr.) nem valami arczfészték és nem ártalmas, sőt ható foglalkozások, vagy kirándulás után megro pall arcz- és kezbor ápolására és a csunya seplő, sümör, majfít és pattanások elmulasztására ópen szükségessé s 3 körül valamelyikkel este bekenni, reggel a hozzávaló «Detergen» szappannal mosdani (ára arzonyszeg-zárral szelencében 50 kr., 80 kr. és 1 frt 50 kr.). Egyik nő a Spitzert, másik nő a Dermintint kedveli, de makacs arczfolttal Pompadour-pomádum legjobban ajánlatos. Szép, egészséges fogak fenntartására és beteg fogak további elmulasztását, az ebből eredő kizköz fogfájást elhárítani, használtassék este «Gyöngy-fogvizem» (50, 50 és 80 kr.), reggel pedig a «Gyöngy-fogporom» (30, 50 és 80 kr.). Fogalomban lévő fogfészek egyszerűen elvételendők, mert már 1 hetit használat után lehetetlen, a szabad szemmel sem is látható károsító anyagokból és gennyedégek erjombából álló utálatos piszkot belőlni kimosni és így mindig újra a szájba kenetik. Egy a csúznak megfelelő Dávid-féle különös fogkefe ár 60 kr., egy ugyanolyan ritka gyermek fogkefe 50 kr., ezek egyszerűsége és veszélyes «Difertitia» övszeri. Nem hissek hajnöve-átökben, de bírok «Hajfésztombom», hogy az ösztölköt kinyújtja, mert az őszhaj tövűl hegyjig nem tarz-barba, hanem egytelősen szép barna, a ki kívánja, fekete is tesz, a fésztét pedig még az ismerőseket sem vehetik észre. Egy próba-üveg 1, 2 és 4 frt. Antiputal hajhullás és korpa ellen, a kopaszodásnak vele elejét venni (80 kr. és 1 frt 50 kr.). Sudoron-por hűdős lábáztatás ellen behinteni. (50, 80 kr. és 1 frt 1.50). Hát állatok betegségeit vele meggyógyítani, a nagy kárt hozó dögöt, pl. sertések és juhok kizt meggyógyítani, tapasztalat szerint 100 darabál 10-15 kgr., 10 darabál 1/2-2 kgr. szükséges. Különös jó hatása még mint kebor és a kezből eredő nehéz zihals ellen, meggyógyítanak kemény ganájás, vizeletelhány és giliszták ellen, hialás kúben is szükséges olykor-olykor adni, léptárog, száj- és palmarvárványul, bőrkútegek, általános vértartástól. Minden gondolkodás és kértelkérés nélkül, hogy mi volna jó, csak Antegrin-t kell bevenni. — Egyszeri adag alig kerül 3 krajczárba, melynek nagy kárt elhárítanak azok, kik övszer-képen hébe-korba adva, mindig kénnél tartják. — Egy tekercs Antegrin-por 40 kr., mely elég egy sálid megmentésére. Egy 1 forintos tekercsben körülbelül annyi van mint három 40 forintos tekercsben. Egy kilogrammól kezdve meggyógyít adatik és ára különként 2 forint. Két és fél kílét 5 forintot már bérmentve küldök. Egy 4 kilogram 70 dkgmos postacomag egyben 9 forint 40 kr. helyett 8 forint 90 kr. az ára, de egy 10 kilogramos zacskó ára csak 17 forint. Tíz kilogrammon felül minden kilogramm 1 forint 80 kr. Ötven kílét egy ládában 78 forint. Száz kilogrammon 140 forint.

Advertisement for Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság. Text: SCHLICK-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN. Gyár és irodák: VI., külső Váci-út 1696/99. Városi iroda és raktár: VI., Podmaniczky-utca 14. Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetű, és számos első di-jakkal kiténtetett gőz- és járgányseplő-készületeit szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekeít és szabad. mélyítő-ekéit, eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasu ekeít, — talajmivelő eszközeit, boronáit és rögtörő hengereit, valamint Schlick-féle szab. „Haladás“ sorbavetőgépeit. Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (BAKER és VIDATS rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morskólok és darálóok, szabad. Jókay-féle „Hungária“ daráló-gépek erőhajtásra. Örlőmalmok és olajmalomberendezések Eredelmi amerikai kévekövek és marok-rakó arzó-gépek és fűkaszáló-gépek, szállítható mezei vasutak stb. Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérlem.

VÉGHLESI
VERA
FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savú, égvényes savanyúvize, Véghles-Szalotán, Zólyom. mindig friss töltésben kapható a budapesti forrártárban: **Erszét-kört 56. szám alatt**, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos rakár a vidéken.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítánságokat eltávolító jótállás mellett a

Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni **arczenőcs és Salvátor-szappan.**

Valódi minőségben egyedül a 115 év óta fennálló **DIENES J. C.-féle** Salvator-gyógyszertárban **ESZÉKEN, FELSŐVÁROS,** kapható. 1 tégely Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 darab Salvator-szappan 50 kr. Hatása előmozdítja a Spitzer-féle salakos mosdóviz használata által, 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítánságoknál a Milic-arczenőcsöt, 1 tégely 50 kr. — Kítnő lyoni rizpor, 1 doboz 1 forint, kis doboz 50 krajczár.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményeimet kintő hatásuk miatt sokan utánozzák, kéretik tehát a t. o. közönség csak Dienes-féle eszközi kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Raktár Budapesten,
Török József gyógyszerterében
Király-utca 12.

Postai megrendelések utánvét mellett azonnal pontosan eszközöltetnek.

Meglepő hatása
a Czerny-féle „keleti rózsatej“
mely oly szép, gyöngéd, ragyogó fehér

ÜDE IFJU ARC SZINT

Köcsönöz, minő szemmi más, ép ily ártalmatlan szerrel al nem érhet, kintő szer a bőrt minden tisztaságra ellen: eltávolítja a sárga vagy barna arczsint. Ára 1 frt, balzsamszappan hozzá 30 kr.

Czerny-féle „TANNINGENE“
a legjobb olommentes, teljesen ártalmatlan, rögtön hat

HAJFESTŐ-SZER
mely a haj, szálk, valamint a szemöldök a leggyorsabb módon és már egyszeri használat mellett teljesen megbízhatóan és kifogástalanul egyenlően fénylet szőke, barna vagy fekete természetesen színt adja vissza, melylyel a őszülés előtti bírt és mely azután sem szappannal, sem gőzfürdőben többé le nem megy. Ára 2 frt 50 kr.

Szappanok, pouderek, saájvizek, parfümök stb.

Törvényesen védett, legjellemzősebben megvizsgált és valódi minőségben kapható:

Czerny Antal J.-nél Bécs, I. Wallfischgasse 5.
Sztékülős azonnal utánvét mellett, megrendelések 5 frttól kezdve szállítási és csomagolási költség nélkül. Leírások az összes készítményekről kívánatra ingyen és bérmentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerterekben, illatszerek és fodrászüzletekben; mindig határozottan **CZERNY** készítményeit kell kérni a vásárlásnál. Visszatartani.

Raktárak a következőkben:
Budapest, Török József, király-utca 12.
Arad: Ring, Elias, Khudy; Budapest: Neruda; Balassagyarmat: Tóth; Debrecen: Rotachnek; Kassa: Wandraschek, Nagy; Munkács: Kolosvári; Pálczy; Komárom: Kirchner; Ungvár: Hoffmann; Lajos: Vértés; Miskolc: Dr. Herz; Szeged: Barcsay, Hibay; Temešvár: Jahner stb.

Ezen most jelent meg: **KENNAN GYÖRGY** Ezen most jelent meg:

SZIBÉRIA

A Century Magazin-ban megjelent közlemények nyomán ford. Zempléni P. Gyula 8-ad rétt, 22 lnyvi tartalommal. Bolti ára 1 frt 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben és valamint a kiadónál Deubler József könyvkereskedésében Bécsben, II., Prater-utca 9. sz.

A legújabb és legkintőbb
Dr. Hebra-féle arcztisztító kenőcs és bőrszeplő szappan!!!

A Dr. Hebra arcztisztító kenőcs kintő hatású szer a b. y. mindenféle tisztálanságok elűzésére, melynek seplő, napfolt, májfolt, pattanás, vörösség, a b. y. fehérit és hársny puhává teszi. 1 tégely ára 35 kr. A Dr. Hebra bőrszeplő szappan állandóan a kintőseleg használva kintő és megbízható mosó szappan. Az arcz trák lágyúgót, üdőséget és csakhamar feltűnő szépséget kölcsönöz. Gondos készítése, kellemes szaga és olcsósága miatt ma már minden ház mosdószertelén megtaláljuk. Egy darab szappan ára 35 krajczár. — Magyarországi forrártárak: Török József gyógyszerterében Budapesten, király-utca 12. és Kanitz Odón gyógyszerterében B. Gyarmaton.

Sternberg A. és Testv.
Hangszer-Ípar
Budapest, kerepesi-út 36

Harmónikától kintő ajógézek

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Virágos-Kert.
Dalok. Játékok és mesék.

Óvodák, anyák és nevelők számára.

Irtó
GEGUS IDA
okl. óvónő.

Ára keménykötésben 80 krajczár.

Kwizda KÖSZVÉNYFOLYADÉKA
fájdalomcsillapító szer

köszvény, csúz és idegbajokban.

Ugyintén jeles hatású **ficzamodásoknál**, az izmok és idegek feszültségénél, **helyi görcsöknél** (lábika-görccs), **idegfájás**, főként pedig **erősítésül nagy fáradtságok, hosszú menetek előtt és után.**

Egy palackkal 1 frt o. é.

Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztrák és királyi román udv. szállító és kerületi gyógyszerésznek, Korneuburgban, Bécs mellett.

Bizonyítottatik, hogy a helyőrségi kórházban és a **Natonai fürdő-gyógyintézetben** Badenben, Kwizda köszvényfolyadék a osz különböző alakjai, névszerint **izomcsúz, úgyszintén a köszvény és idegesség** ellen, ép úgy magában, valamint **hőfürdők segédesszőse** gyanánt, jó hatással alkalmazottott. Baden, 1886 szept. 21. **Dr. Mühlleitner**, cs. és kir. főorvos és kórház-vezető.

Főletés a Magyar királyság számára Budapesten
Török József gyógyszerterében; kapható továbbá **nagyban**: Koehmeister Frigyes utódi, Neruda N., Thallmayer és Seitz, Strobenz testv., S. Deisinyi F.-nél; **kicsinyben** minden gyógyszerterében.

Szíves figyelembe vételül. E készítmény vásárlásánál kérjük, mindig **Kwizda köszvényfolyadékát** kérni, és arra ügyelni, hogy épugy minden palack zárnyája, valamint a carton is a mellékelt védjegyvel legyen ellátva.

Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztrák-magyar és kir. román udv. szállító, és ker. gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Heinisch' Schönheits-Crème N° 1.
Cs. kir. kizár. szab. Heinisch-féle széplítő-eréme 1.

acc. k. gyógyszerintézet által ártalmatlannak találva, a legelőkelőbb orvosi tekintélyek által, mint dr. Billroth orvos-tudor, dr. Hebra orvos tudor al a bécsi klinikán mint a legkintőbb ajánlva. Ezen 1-66 számú krém minden tisztálanság arczbor-réteget fájdalom nélkül eltávolít, megnyitja a tisztító pórusokat, eltávolítja a bőrtörmelék, pórszemest, szeplőt, himlőhelyet stb. A foltos, öreg, rinceos arczbor a legnagyobb könnyűséggel eltávolítható a sz. I. II. III. száma eréme használata után azonnal (3 órákig) bárszönyűha, rózsás, arczbor lép elő. Az eredményt kezesseg vállalattatik. Ára sz. I. számnak 5 frt, 1/2 (próbadoboz) 3 frt, az ehhez való II. sz. tej-eréme ára 2 frt és a III. sz. növény-halpor, ára 2 frt, (fehér, rózsaszín és sárgás színben). Egyedül kapható a készítmény.

Heinisch M. illatszergyára, alapított 1750-ben,
Bécs, II., Praterstrasse 30.

Raktár Budapesten Török József gyógyszer. király-utca 12.

Különös figyelemre méltó!

Dr. Forti Wundpflaster. A hírneves dr. Forti-féle **SEBTAPASZ**, mely rendkívül győzereje, eloszlító, érlelő a fájalmat csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb és egyszerűbb gyökere gyógyulást eszközöl. Különösen a fejből, 1 csomag ára 50 kr., nagyobb csomag 1 frt haszn. utatással együtt, postán küldve 20 kr.-ral több.

Központi küldeményező raktár Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál Király-utca 12. sz.

Bécsben: Plehan Xav. Ferencz a régi cs. kir. tábori gyógyszerterében, István-ter 1. sz., Dr. Girtler gyógyszerterében, Freising 7. sz., Scharrer Konrad gyógyszerterében, Mariabühlstr. sec 72. szám, Fritz G. és R. Brünnerstrasse 5. sz., Raabe Bruno I. Bäckertstrasse I. Droguistatall. Prágában: Firt József gyógyszerterében, Foric 1071. Szabóban: Nedwed A. gyógyszer. a Múrtében Budapesten: Fáykiss József gyógyszer. nagy Kri-ától-hoz. Ilos N. gyógyszerterében, V. ker. Nádor-utca 3. sz. Budapest: B. városi gyógyszerterében, városbátör 9. sz. Pillich F. gyógyszer. Doroty-utca 9. sz. Urbán J. király-utca 63. sz. Károlyi György Kálmán-ter. Barna Zsigmond marokdi utca 2; továbbá Thallmayer és Seitz, Nádor-utca 10. Koehmeister Fz. utódiainál, nagy korona-utca 32. Neruda Nándor, hatvani utca 7. sz. Droguistatall. Telkes J. udvari gyógyszer. a Károlyi Vassék E. gyógyszer. a Kriatlinvárosban, János-ter. Dr. Szabó B. gyógyszer. Vízváros, fő-utca. Moldoványi J. gyógyszer. Vízváros, fő-utca. E. adurfor G. gyógyszer. Tabánban. (Raczvár) Fala-utca és Dévay Szilósy J. gyógyszer. Kriatlinvárosban, Károlyi-utca 9. sz. Tóvári Ágoston; Aradon; Balaton-Füreden; Balassa-Gyarmaton; B.-Csabán; Berettyó-Ujfalu; Debreczenben; Dunaföldváron; Egerben; Eperjesen; Érsekújvárott; Eszéken; Gyöngyösön; Győrött; H.-Máthásán; Keszton; Jászberényben; Kálócson; Kaposvárott; Karcagon; Kassán; Késmárkon; Kis-Várdán; Komáromban; Léván; Losoncon; Mező-Kövesden; Mező-Kászonban; Mező-Kovácskútnál; Miskolcon; M.-Becskereken; M.-Kanisán; M.-Károlyban; M.-Körösn; M.-Szombaton; M.-Váradon; Nyiregyháson; Nagy-Kállán; Paksán; Páczon; P. szonyban; Püspökakoson; Rimaszombaton; Rozsnyón; S.-A.-Ujhelyen; Sopronban; Sümegben; Szentmáron; Szarvason; Szegeden; S.-Fehérvárott; Szekelyhádon; Szentesen; Solnokon; Szombathelyen; Tarpán; Temešvárott; Tiszon; T. Ujlakon; Tokajban; Tolnában; Tornaalján; Ungvárott; Václon; Váranon; Veszprémben; Villányon; Zilahon; Zircen; Erdélyben; Brassón; Debrecz; Fogarason; Kolozsvárt; Kézdi-Vásárhelyen; M.-Vásárhely; M.-Szabóban; Szepes; Szt.-Györgyön; Szászvárosban; Vajda-Kunyadon.

Óvás! Sebtapaszom beszerzésénél hamisításoktól óvakodjunk. Csak akkor valódiának tekintendő, ha minden csomaga göngyöltetén vedjegyemmel, a használati utasítás pedig szonkivül nevem nyomán hasonmasával (facsimile) el van látva. Főképp meg arra is ügylend, hogy a használati utasítás a pesti könyvnyomda részvény-társaság nyomás. Ezen kintő hatás, nem eléggé ajánlható győzypasz készítője Forti László. Lak.: Budapest, I. ker., Nádor-utca 3.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

GÖRÖG ÉS LATIN REMEKIRÓK
KIADJA A M. TUD. AKAD. CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGA.

GÖRÖG ANTHOLOGIABELI EPIGRAMMÁK.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **PONORI THEWREWK EMIL.**

Ára füzve 1 frt.

Görögül és magyarul: Ára füzve 2 forint.

PLATON THEAITETOSA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **SIMON JÓZSEF SÁNDOR.**

Ára füzve 60 kr.

Görögül és magyarul: Ára füzve 1 frt 20 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZÁM. 1891. BUDAPEST, JUNIUS 21. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetők feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 12 frt | POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | fél évre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 6 frt | Kalföldi előfizetőkben a postalgó feltételek | fél évre — 4 * | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 3 * | meghatározott vitédit is csatlakdó.

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ.

A SZÉKESEGYHÁZ FÖLSZENTELÉSÉRE.

Hazánk legrégibb székesegyházának ünneplés felszentelésére ma utazott le az apostoli király. A nemzet figyelme a hagyományos ragaszkodás bensőségével fordul oda, hol a királyi koronája ragyog.

Van ünnep ismét az országban! Ünnepe a vallásos kegyelet, mely az ősök által emelt alkotásokat elpusztulni nem enged; ünnepe a szépművészetek, melyek vetélkedve siettek régi fényébe helyezni vissza a századok viharaitól megtépett épületet, közel kilenc százados emléket és tanját a nemzet viszontagságos történetének.

A pécsi dóm alapítása felnyúl az első apostoli király koráig. Oly emléke az nemzetünknek, mint a szent korona, mely Szent István homlokát érinté, melyhez fogható nincsen széles e hazában.

Kilenc éve mult, hogy Pécs fenkölt szellemű püspöke, **dr. Dulánszky Nándor**, székesegyházának stilszerű helyreállítását megindítá. Nagy feladat volt ez, tele beláthatatlan esélyekkel. De a fáradsát nem ismerő férfi volt, a ki e földatra vállalkozott s a fáradhatatlan kitartás, melylyel e főpap temploma helyreállításán csüngött, méltán megérdemlé, hogy társul szegődött mellé az a genialis alkotó erő, melylyel báró **Schmidt Frigyes** építészeti főtanácsos a reá bízott műemléket, az elébe halmozódott roppant nehézségek daczára, rekonstruálta.

Előttünk fekszenek az első tervek, mint halvány árnyéka azon hatásnak, melyet a hatalmas, színpompától és aranytól ragyogó épület valójában gyakorol a szemlélőre.

Végig mehetünk hazánk stilszerűn helyreállított műemlékein, elkezdve a néhai Simor János primás által még győri püspök korában restaurált Hédeváry-kápolnán, a nemrég felszentelt garam szent benedeki templomig: a pécsihez nemcsak hasonlót, de azt megközelítőt sem fogunk találni. Fejedelmi módra emelkedik ki közülök terjedelemben, fényre és pompára egyaránt.

És kis hja, hogy a dolog így esett s nem ütött ki balul. Még boldogult Kovács Zsigmond püspök idejében értelmetlenség és esetlen kezek törték a pártatlan műemléknek vesztére; de a szerencsétlen terv — szerencsére — papiroson maradt. Halálos vétek lett volna érette, ha, mint

tervben volt, bevakolták volna érteltelen hamis márvánnyal, mint a hogy azt a magyar Sionnak metropolis egyházával tették, tengernyi költséget fordítva rája.

A pécsi székesegyháznak mai alakjában történt fényes rekonstrukciója első sorban dr. Dulánszky Nándor püspök érdeme. Ő mentette meg a pécsi dómot attól a fenyegető veszedelemtől, hogy nemes formából kiforgattassék, s az ő áldozatkészsége rekonstruálta a XI. század nevezetes alkotását oly fénytel, annyi szépséggel, a mennyit még a művészetek szülőhazájában, Olaszországban is ritkaság látni egy épületen.

A PÉCSI BAZILIKA BELSEJE. — A főhajó és a főoltár.